

گزارشی از کنگره بین‌المللی صاحب عروه

صفحه ۹

هشدار امام!

«...دعواهای ما دعوایی نیست که برای خدا باشد
... همه ما از گوسمان بیرون کنیم که دعوی ما برای
خدا است ما برای مصالح اسلامی دعوا می‌کنیم...
دعوی من و شما و همه کسانی که دعوا می‌کنند همه
برای خودشان است...»

امام خمینی (ره) - صحیفه امام، جلد ۱۴ صفحه ۴۷۹

سال سی و چهارم • شماره ۱ • شماره مسلسل ۱۴۴۸ • نیمه دوم فروردین ماه ۱۳۹۲ • قیمت: ۵۰۰ تومان

کوثر قرآن

آیت‌الله‌جواد آملی

گفتار و نوشتار، هرچه بلند و پر معنا و نغز و رسا باشد، توان معرفی شخصیتی را که اصلش از عالم ملکوت و شاخ و برگش در جهان ناسوت گسترده است ندارد؛ زیرا کلام، حقیقتی این سویی و موجود ملکوتی آن سویی است و لذا قرآن چهره دنیایی خود را از دریچه کلام توصیف می‌کند، لیکن سیمای لوح محفوظی او لفظ و کلام نمی‌شناسد. وقتی سخن از موجودی است که زهره سما و زهرای زمین است^۱، وجودی که عرش و فرش، فرش هستی اوست و چهره ای که ثمره نتیجه هستی است^۲، قلم سرافکنده و از ناوک او عرق خجلت بر صفحه کاغذ می‌نشیند و زبان، الکن و تنها شیون و ناله اخرس را دارد. شخصیتی که به عنوان کوثر به حبیب خدا رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم عطا شده است. بیابیم قدمگاه وجودش را سجده‌گاه عشق و رایحه دلنواز هستی‌اش را بشارت رضوان الله بدانیم: «إذا اشتقت إلى الجنة شممت رائحة فاطمه»^۳ و به مقدار توان، کوثر وجودش را در ظرف هستی خود مالا مال گردانیم؛ زهرایی که در سیر عشق به پروردگارش سبقت گرفته؛ بلکه الگوی همه عاشقان شده.

۱. لذت طاعت و حلاوت خدمت الهی، مگر خدای در کام جانش نشانده که هرگز به چیز دیگر نمی‌اندیشد و تنها با نگرستن به چهره کرامت و خیره شدن به سیمای عظمت الهی، خود را زنده می‌دارد: «شغلتنی عن مسئلته لذه خدمته؛ لا حاجة لی غیر النظر إلى وجهه الکریم». ایزد پرستان را نظر بر ماسوا نیست/ خورشیدرویان را به ذرات اعتنا نیست. او که هیچ چیز جز ذکر محبوب و یاد معشوق نمی‌تواند شعله حبش را سرد کند: «یا رب لیست من أحد غیرک تلج بها صدی»^۴؛ او که شادی قلبش و سرور نقشش در شعاع فیض ربوبی است: «تسر بها نفسی»^۵؛ او که قره عینش و اشک شوقش در پرتو نگاه رحمانی است و «تقر بها عینی»^۶ و بالاخره او که آرامش قلبش و آسایش جانش در توجه به اوست و «یطمئن بها قلبی»^۷؛ او زهراست.

۲. اگر در صحنه سلامت نفس و صیانت روح او را بنگری، طائر طاهر وجودش سبکبال از هرچه بدی و پرتو آن از هرچه نیکی در آسمان پر ستاره فضیلت به پرواز درآمده و ندا در می‌دهد: «اللهم انزع العُجب و الریاء و الکبر و البغی و الحسد و الضعف و الشک و الوهن و الضّر و الأسقام و الخذلان و المکر و الخدیعة و البلیة و الفساد من سمعی و بصری و جمیع جوارحی و خذ بناصیتی إلى ما تُحب و ترضی»^۸.

۳. اگر در میدان علم و آگاهی او را بجویی، به گونه‌ای خواهی یافت که حقیقت علم در آسمان هستی او همانند ستاره‌ای فروزان، فروغی ویژه دارد و آنچه را در گذشته ازلی و آینده ابدی و حال جاری تحقق دارد، در جلو دیدگانش سان‌دیده گذر می‌کند: «نادت [فاطمه]: أن [أبا الحسن] لأحدثک بما کان و بما هو کائن و بما لم یکن إلى یوم القیامة حین تقوم الساعة»^۹.

او تعلم همه آنچه را از طریق وحی نبوی می‌شنید، مشتاقانه فرا گرفته و تمام هم خود را در حفظ و نگهداری آن علوم آسمانی به کار می‌برد و هیچ چیزی را برابر و معادل آن نمی‌دانست؛ حتی حاضر بود از دو فرزندش بگذرد، لیکن از آن کلام سماوی و ندای ملکوتی دست بر ندارد: «...فإنها تعدل عنی حسنا وحسینا»^{۱۰}.

او در مقام تعلیم و آموزش علوم الهی و حقایق دینی، هرگز خستگی به خود راه نمی‌داد، بلکه شوق پاداش تعلیم و صواب آموزش آن چنان او را به خود مشغول می‌داشت که ضربات خستگی و لطامت رنج و ناراحتی، کمترین آسیبی به پیکره روح راسخش وارد نمی‌ساخت: «فقال: اکثریت أنا لکل مسألة بأكثر من ملء ما بین الثری إلى العرش لؤلؤاً فأحرى أن لا یثقل علی»^{۱۱}.

۴. وقتی او را در سیمای علی علیه‌السلام می‌یافتی، بهترین مددکار و یار علی در مسیر طاعت الهی بود. از دیدگاه علی بهترین همسر کسی است که نه تنها اجازه ندهد که شوهر در جهت خلاف گام بردارد و از میدان اطاعت الهی بگریزد و نه تنها مانع کمال و عبودیت در مسیر الهی شوهرش نگردد، بلکه او را در این مسیر سخت یار و مساعد باشد. قال: «الزهراء نعم العون علی طاعة الله»^{۱۲}.

۵. چون یکی از راههای شناخت امور، شناسایی معادل و همسان است، برای بازیافت حقیقت و دریافت نفاست زهرا، تابلوی رسا و آیه کبرای وجود امیرالمؤمنین بهترین راهنماست و لذا رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: اگر علی نبود، زهراء کفو و همتایی نداشت: «لو لا أن امیرالمؤمنین تزوجها لما کان لها کفو» علی وجه الأرض إلى یوم القیامة من آدم فمن دونه»^{۱۳}.

ادامه در صفحه ۲

آیت الله اراکی تأکید کرد:

ایجاد جنگ‌های

طائفه‌ای مرحله

جدید جنگ با اسلام

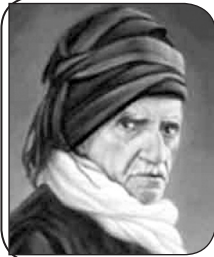
صفحه ۱۱

زندگی و مبارزات

علامه بدیع الزمان

سعید نورسی

دکتر سید محمد ثقفی

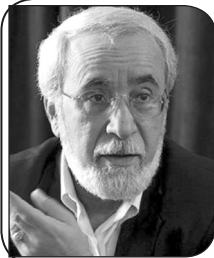

صفحه ۴

شخصیت رسول

خاتم (ص) نماد

هویت امت اسلامی

صفحه ۱۰

بررسی فعالیت‌های بنیاد

حکمت اسلامی صدرا

در گفتگو با آیت‌الله

سید محمد خامنه‌ای

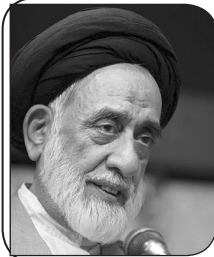
صفحه ۶

ضرورت

اخلاق مداری

در گفت و گو با حجت الاسلام

والمسلمین سیدمهدی طباطبائی

صفحه ۷

دیپلماسی ترکیه

و ایدئولوژی

حکمرانان جدید

صفحه ۲

انتقاد آیت الله استادی از رواج بی‌انصافی سیاسی

ذکر خداوند بنا بر نقل معصوم(س) تنها ذکر زبانی نیست، بلکه ذکر خدا یعنی دوری از حرام و احساس حضورهمیشگی خداوند در کنار ماست. وی اضافه کرد: وقتی کسی در این شرایط اقتصادی به بهانه سود جویی، دست به احتکار و فسادهای اقتصادی و اجتماعی می‌زند، قطعاً اگر صبح تا شب نیز مشغول ذکر زبانی باشد، قطعاً این ذکر برای او هیچ نفعی ندارد؛ بنابراین ذکر عملی ملاک و معیار است.

وی افزود: شاهد مثال هم همین است در کشوری که در ایام فاطمیه، با روز عاشورا و اربعین کل کشور عزازخانه می‌شود و همه ذکر اهل بیت(ع) و ذکر خدا می‌گویند، چرا این همه فساد وجود دارد؟ پس اگر ذکر خدا در رفتار و گفتار و کردار بود و فقط به زبان نبود، شاهد این مقاصد نبودیم.

اجتماعی در کشور و ممالک اسلامی جلوگیری می‌شد. آیت الله استادی، رعایت انصاف در عمل و تعامل با دیگران را یکی از اعمال برتر نزد خدا عنوان کرد و افزود: انسان باید در هر موضوعی انصاف را رعایت کند؛ به طور مثال اگر بداند که احتکار کردن اجناس، بی‌انصافی در حق مردم است و چه تاوان سنگین دنیوی و اخروی برای او به همراه دارد، قطعاً چنین کاری نمی‌کند.

امام جمعه قم یادآور شد: بی‌انصافی سیاسی نیز از جمله مسایلی است که کم و بیش شاهد آن هستیم و برخی به بهانه یک اشتباه، حیثیت فرد و یک جناح سیاسی را به باد می‌دهند!

آیت الله استادی با بیان این که یکی دیگر از مسائل مهمی که افضل و سید اعمال است، ذکر خداوند متعال در تمام لحظات است، ابراز داشت:

آیت الله استادی، عامل تمام فسادهای کشور را دوری از ذکر عملی خدا دانست. به گزارش خبرگزاری حوزه، دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه، با اشاره به این که یکی از مهمترین اعمالی که انسان‌ها را در زندگی به سعادت می‌رساند و برکات زمینی و آسمانی را برای آنان فرو می‌فرستد، ایثار است، گفت: در یکی از روایات، «مواصات» با برادران دینی به عنوان یکی سب عمل افضل انسانی بیان شده است.

وی خاطر نشان کرد: تفاوت «مواصات» با «مساوات» با مردم این است که در «مساوات» یعنی مردم را با خود یکی بدانیم و در «مواصات» این که مردم را ارجح تر از خود بدانیم و مشکل آنها را حل کنیم؛ اگر مواصات در زندگی ما رعایت می‌شد، به طور قطع از بسیاری از مشکلات

قابل توجه مشترکین محترم نشریه بعثت

سی و چهارمین سال انتشار نشریه «بعثت» با انتشار این شماره (نیمه دوم فروردین - شماره مسلسل ۱۴۴۸) آغاز می‌شود.

در طول این مدت، از دوستان محترم وجه اشتراکی را مطالبه نکرده‌ایم! اما اکنون و با توجه به هدفمند شدن! هزینه کاغذ و چاپ و پست و... در سال جدید (۱۳۹۲) نشریه «بعثت» از شماره نیمه اول اردیبهشت، فقط

برای مشترکینی ارسال خواهد شد که وجه اشتراک سالانه خود به مبلغ ۱۵ هزار تومان را پرداخت کرده و شماره فیش واریزی را به دفتر نشریه ارسال نموده یا از طریق تلفن اطلاع داده باشند.

شماره حساب جهت پرداخت هزینه اشتراک: ۰۱۰۲۴۵۰۰۹۹۰۰۴

بانک صادرات شعبه غدیر قم به نام سید محمود خسروشاهی

در اسفند ماه ۱۳۹۱ نشست علمی «اخلاق و ادیان» از طرف موسسه اسراء با همکاری دانشگاه ادیان ومذاهب برگزار شده است. درواقع پیش نشستی برای کنگره بین‌المللی اخلاق و ادیان بود، دکتر مفتاح، دکتر فرهودی و استاد شجاعی به همراه دکتر یونس حمامی لاله‌زار و محمد جواد دانیالی، پیرامون اخلاق و ادیان سخنرانی کردند.
دراین همایش به صورت علمی‌به بیان مشترکات اخلاقی ادیان پرداخته شده است. اما آیا بررسی و واکاوی مشترکات ادیان امری آسانی است؟ کدام نگاه می‌تواند با وجود مبانی متفاوت اخلاقی درجهانی متکثر، بر آموزه‌های مشترک تاکید کند؟

نگاه اسلام به فلسفه اخلاق چیست؟

مبانی اخلاق در دین اسلام، از مباحث مهمی‌است که بحث و بررسی‌های فراوان را به‌دنبال داشته و اختلاف دیدگاه‌ها را نیز دربین اندیشمندان به‌دنبال داشته‌است. دکتر احمدرضا مفتاح عضو هیات علمی دانشگاه ادیان ومذاهب قم، درباره مبانی اخلاق درادیان توحیدی به تهران امروز می‌گوید: «قطعا درادیان توحیدی، مبانی اخلاق مبتنی بروحی است که تکیه‌گاه آن برعوامل الهی بنا شده است. اخلاق دینی؛ یعنی اموری که مبتنی بر دستورات دینی است. اما مبانی اخلاق فلسفی، حسن و قبح ذاتی است. اموری مانند دروغ نگفتن یا عمل کردن به ندای وجدان دراین دسته قرار می‌گیرند. درمانعی که اخلاق را بررسی کرده‌اند؛ به هردو نگاه، توجه شده است. برخی کتاب‌های اخلاق دینی، بر دستوره‌ای اخلاقی که دردین ریشه دارند، تاکید بیشتری می‌کنند. دراین کتاب‌ها بر مسائلی چون توکل وتواضع بیش ازحد پرداخته شده‌است، زیرا مبانی این نگاه، پلایش درونی افراد است. منابع دیگرکه از مباحث فلسفی، درامور اخلاقی تاثیرپذیرفته‌اند، ازنظریه‌های اخلاق یونانی، مثل نظریه اعتدال ارسطو تاثیر گرفته‌اند. دراین نظریه، اخلاق چیزی است که درحد وسط یا همان اعتدال قرار می‌گیرد. مثال بارز آن این است که صفت شجاعت چیزی است که، در بین ترس وبی‌باکی قرار می‌گیرد.

آیا عقل در اخلاق اسلامی جایگاهی دارد؟

کاربرد وجایگاه عقل و به کارگیری استدلال درمبانی اخلاقی، دارای قدمت طولانی درتاریخ مباحث فلسفی و کلامی است. دکتر احمد رضا مفتاح درباره جایگاه نگاه خردورز واستدلال گرایانه درتبیین وتوجیه امور اخلاقی

ادامه از صفحه اول

عر اگر او را در یکی از عالی‌ترین چهره‌ها و برجسته‌ترین صورتهایش که همانا دفاع از حریم ولایت است بنگری، مشاهده می‌کنی دریای وجودش به جوش آمده و موج هستی‌اش به اوج رسیده، همه و همه را فدای راه علی و نثار مقام علی علیه‌السلام می‌نماید و می‌گوید: یا علی، جانم فدای جان تو و نفس من نگاهبان نفس تو باد: «روحی لروحک الفداء و نفسی لنفسک الوقاء».^{۱۵} او وقتی می‌بیند همسرش را با اکراه به مسجد می‌برند، فریاد برمی‌آورد: دست از پسر عمویم بردارید و در غیر این صورت با همه وجودم از خدا دادرسی می‌طلبم و بدون شک، ناقه صالح از من در نزد پروردگار کریم‌تر نیست و بچه‌های من از بچه شتر کمتر نیستند.^{۱۶}

۷. چهره زهرا که مظهر عطوفت رحمانی و رأفت یزدانی است، نسبت به شیعیان و پیروان ولایت که گرد عصیان و غبار طغیان بر سیمای جانشان نشسته است، همانند باران رحمتی شستشوگرذنوب و رافع کدور است. او همه انبیا را مشغوف به بکاء طفلان نموده و به عنوان زمینه دریافت غفران، پروردگارش را بدانها سوگند می‌دهد: «[الهی و سیدی، اسئلک بالذین اصطفیتهم و بکاء ولدی فی مفارقتی آن تغفر لعصاه شیعتی و شیعه ذریتی.»^{۱۷} و آنگاه که در صحرای محشر، عده‌ای زفیر آتش و نفیر نار را می‌شنوند و فریاد «هل من مزید»^{۱۸} جهنم نیز بلند است، بال شفاعت از طرف حضرت زهرا بر سر آنها گسترده می‌شود که: «إذا حشرت یوم القیامه أشفع عصاه النبی».^{۱۹}

۸. وقتی زهرا را در نقش پرهیز از دنیا و میل عقبا

به تهران امروز می‌گوید: «استفاده کردن از مباحث عقلی برای توجیه مباحث اعتقادی، بحث ریشه دار وعمیقی است. برخی مکاتب مانند مکتب تفکیک، به استفاده از عقل دردین، معتقد نیستند. این گروه می‌گویند، آنچه که درکتاب خدا و سنت نبوی آمده‌است برای تبیین امور دینی و اخلاقی کافی است. ما برای تبیین اعتقادات خود نیازمند به فلسفه‌ای که منشا آن عقل یونانی است، نیستیم. اما روند نگاه به مسائل علمی، چندان ساده نیست.»

جهان متفکر،نیازمند آموزه‌های اخلاقی مشترک

تکثر اعتقادات گوناگون و متفاوت چیزی نیست که بتوان درعرصه جهان امروز، به‌سادگی از آن گذر کرد. مبانی اخلاق، بسته به هر جامعه وخاستگاه رنگ وبوی متفاوتی به خود می‌گیرد. دکتراحمد رضا مفتاح نگاه‌های یکسو گرایانه به اخلاق را مانع شکل‌گیری تعامل در جهان امروز می‌داند: «وجه مشترک، زیر بنای یک زندگی مسالمت‌آمیز درجهان امروز است. ما نمی‌توانیم درعصر امروزخودمان را ازمباحثی که تکیه‌گاه فلسفی و فرادینی دارند، دور کنیم. ما برای تعامل درجهان امروز، نیازمند آموزه‌های مشترک اخلاقی هستیم تا بتوانیم، زبان همدیگر را بفهمیم. مباحث فلسفه اخلاق، می‌تواند دستاوردهای فکری مثبت برای نگاه فرا دینی، به همراه داشته باشد. اتخاذ این رویکرد که ما درفضای متفاوت جهان امروز، به اشتراکات تاکید کنیم، برای ما فواید زیادی را دربر دارد. فواید تاکید بر آموزه‌های مشترک، جهان را به سمت تعامل‌های مشترک و رشد عدالت‌بشری، خواهد برد.»

آیا فلسفه اخلاق به مشترکات اخلاقی کمک می‌کند؟

نظریه‌های اخلاقی گوناگون درجهان، هر کدام برمبنایی خاص شکل‌گرفته‌اند. عده‌ای از دانشمندان فلسفه اخلاق معتقدند که خوبی و بدی از امور نسبی و اعتباری‌اند و خوب و بد اصلا وجود ندارد؛ بلکه خوب آن است که عرف جامعه پذیرای آن باشد. مثلا عملی نزد شخصی مثل زبد زشت است، ولی همان عمل نزد شخص دیگری، مثل عمرو و بکر نیکو است. دکتر محراب صادق نیا استاد دانشگاه ادیان ومذاهب قم، از سخنرانان نشست آموزه‌های اخلاقی مشترک ادیان ومذاهب، درباره اشتراکات ادیان و کاربردفلسفه اخلاق، به تهران امروز می‌گوید: «فلسفه اخلاق دانشی است که درباره چیستی امور اخلاقی، صحبت به میان می‌آورد. اینکه خوبی یا بدی چیست یا ملاک یا خاستگاه خوبی کدام است از مباحثی است که دائما در فلسفه اخلاق مورد بررسی قرار می‌گیرد. اما با یک نگاه دقیق متوجه می‌شویم که نیاز

کوثر قرآن

می‌نگری، شهید شیرین رضوان او را از مرداب عفن طغیان باز می‌دارد و هرگز رغبتی حتی در حد نظر به دنیا ندارد و گاه که رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم وارد منزل شد، فاطمه دستی بر آسیا و دستی به آفتاب سیمای حسن داشت. وقتی او را به شوق آخرت دعوت و از میل به دنیا منع می‌نمود، او با تمام خرسندی حامد نعم و شاکر آلائی الهی بود: «یا بناته! تجلی مراهِ الدنیا بحلاوه الآخره. فقالت: یا رسول الله! الحمدلله علی نعمائه والشکر لله علی آلائه». ^{۲۰} وقتی سلمان به لباس کهنه زهرا نظر می‌کند و انگشت عجب بر دهان و دیدگان شگفتی باز می‌کند: حضرت به وی می‌فرماید: ما از نصیب مادی خود در این دنیا گذشتیم و به بهره عقبا می‌نگریم: «یا سلمان إن الله ذخر لنا الثیاب و الکراسی لیوم آخر».^{۲۱}

گاه که یاد معاد با دشواری راه و تهیدستی جان به خاطرش می‌آمد، ابر غصه بر چهره اش می‌نشست و روزی که چشم رسول اکرم به این چهره نگران و روی اندوهگین افتاد، فلسفه آن را پرسید، حضرتش عرض کرد: یاد قیامت و عریان بودن مردم در پیشگاه ربوبی، این گونه مرا پریشان نموده است: «یا آبه ذکرْتُ المحشر و وقوف الناس عراه یوم القیامه».^{۲۲} گاه دیگری که او را چنین سرآسیمه و آشفته دید، فرمود: «دخترم چگونه‌ای؟» او در جواب از شدت خوف و زیادتی فاقه و طول اسف نسبت به معاد حکایت کرد: «والله لقد اشتدَّ حُزنی و اشتدت فاقتی و طال سُقْمی».^{۲۳}

۹. آنگاه که در مقام تربیت فرزند قرار می‌گیرد و

«اخلاق» مبناى صلح عادلانه

دنیاى امروز در وهله اول، خود اخلاق است.» دکتر صادق نیا به جایگاه حیاتی اخلاق درجهان امروز اشاره می‌کند و می‌گوید: «گمشده جهان امروز، چیزی جز اخلاق نیست. آنچه که دراین میان باید مورد توجه قرار بگیرد، زیست اخلاقی است. مبانی مشترک اخلاق نوعا، مسائلی است که درفلسفه اخلاق از آنها بحث می‌شود. پیدا کردن نقطه مشترک و حاصل کردن یک توافق جمعی، در مبانی متفاوت اخلاقی به دلایل مختلف، امری آسان نیست. اما از آموزه‌های مشترک اخلاقی ادیان که بسیاری از مردم جهان بر آنها توافق دارند، کمترچیزی است که مورد توجه قرار می‌گیرد. سخن گفتن ازاصول ومبانی مشترک بدون درنظر گرفتن میناهای متفاوت فکری امری آسان به نظر نمی‌رسد. دکترصادق نیا سخن گفتن از آموزه‌های اخلاقی مشترک، بدون درنظر گرفتن مبانی متفاوت اخلاقی و فکری را دشوار نمی‌داند ومعتمد است: «فی نفسه، سخن گفتن از آموزه‌های مشترک ادیان بدون درنظر گرفتن، مبانی اخلاقی سخت نیست. ادیان دارای مبانی مشترک زیادی هستند که صحبت از آنها هرگز دشوار نبوده ونیست. ما باید درنظر بگیریم که ما چه هدفی ازبرگزاری این بحث وگفت‌وگو را دنبال می‌کنیم. غرض از این گفت‌وگوها وبرگزاری این نشست‌ها، سخن گفتن از جزئیات بی‌اهمیت نیست. بلکه صحبت از مبانی اخلاقی مشترک و دقیقی است که زمینه‌های گفت‌وگوهای مشترک ومفید را فراهم می‌کند.»

آیا نهادینه کردن مبانی اخلاقی دشوار است؟
اخلاقی عمل کردن وپایبندی به مبانی اخلاقی همیشه امری ساده نیست. با اینکه صحبت از مبانی اخلاقی قرن‌هاست درمحافل مختلف شنیده می‌شود، اما التزام به مبانی اخلاقی درموقعیت‌های متفاوت، کمترچیزی است که درجهان امروزبه آن عمل می‌شود. دکتر صادق نیا درباره عدم رعایت اصول اخلاقی درسطح جهانی می‌گوید: «با اینکه آموزه‌های اخلاقی مشترک کم نیست، تحقق اخلاق درابعاد جهانی هرگز نهادینه نشده است. علت این امرعدم درک و باور زیست اخلاقی درسطح جهان است. عده‌ای تصور می‌کنند زیست اخلاقی مبتنی برآگاهی صرف از اصول اخلاق است. درحالی‌که تحقق اخلاق، با اراده وانگیزه افراد نسبت مستقیم دارد. زمانی که در افراد انگیزه کافی برای زیست اخلاقی وجود ندارد، پای توجیه به میان می‌آید. دراین مرحله انسان‌ها با وجود آگاهی به اصول اخلاقی، اعمال غیراخلاقی خود را توجیه می‌کنند. باید درنظرگیریم؛ زیست اخلاقی امری نیست که دریک خاستگاه فردی و شخص گرایانه محقق شود. تبلور اخلاق

دریک جامعه، قبل ازهرچیز نیازمند توافقی‌های جمعی دریک جامعه است. به‌عنوان مثال درجامعه‌ای که دروغ سکه روز می‌شود، یک فرد با اخلاق قطعا درآن جامعه با مشکل روبه‌رو می‌شود. باید گفت آنچه که به‌عنوان اخلاق بافت که مبتنی بر هنجارهای اجتماعی است، شناخته می‌شود، بسیار از اخلاق متن که همان آرمان‌هاست تاثیر گرفته است. به عبارت دیگر می‌توان گفت اخلاق بافت همواره سعی داشته خودش را به اخلاق متن نزدیک کند.»

گزاره‌های اخلاقی مشترک فقط ریشه دینی دارند؟

آموزه‌های اخلاقی، بخش گسترده‌ای از آموزه‌های دینی را تشکیل می‌دهند. دکتر صادق نیا گزاره‌های اخلاقی ادیان را، جزو مشترکات ادیان می‌داند و معتقد است: «گزاره‌های اخلاقی که درمتون مقدس ادیان وجود دارند، اموری نیستند که به یک قوم خاص تعلق داشته باشند، این گزاره‌ها برخلاف گزاره‌های تشریعی واعتقادی، ریشه درفطرت واحساسات مشترک انسان‌ها دارند. این موضوع از دلایل مهمی‌است که اختلافات ادیان را درموضوعات اخلاقی به حداقل می‌رساند. انسان‌ها درعصر امروز برای رفتارغیراخلاقی خود دست به توجیه می‌زنند. به‌عنوان مثال وقتی به افراد می‌گویند، تهمت نزنید، آنها برای عمل غیراخلاقی خود، شروع به توجیه کرده ومی‌گویند: «درروایات گفته شده به مومنی تهمت نزنید.» این شاید نمونه کوچکی ازروند بی‌اخلاقی‌های کلان، درسطح اجتماع باشد. با اینکه دردین یهودی بارها به مسائل اخلاقی تاکید شده، اما متاسفانه می‌بینیم که پیروان یهودیت با عنوان کشور اسرائیل، درجهان دست به آدم‌کشی می‌زنند.»

آموزه‌های اخلاقی مشترک، به جهان صلح هدیه می‌کند

فلسفه اخلاق همواره مورد توجه دانشمندان بوده و نقش بارز آن در زندگی واقعی انسان‌ها برای آنان حقیقتی به‌شمار می‌رفته است. بسیاری از آنان مانند ارسطو تنها سود و فایده اخلاق را در تاثیرگذاری آن بر زندگی انسان خلاصه کرده و معتقد بودند که اخلاق هیچ فایده‌ای جز تاثیر سودمند بر شیوه رفتاری و زندگی فرد ندارد. جامعه پازلی است که از تک تک افراد با عقاید ونظرات گوناگون تشکیل شده‌است. شاید اگر در روزهایی که آتش جنگ و نابرابری بر کره زمین سایه افکنده است، به جای تاکید بر تفاوت‌های اجتناب ناپذیر، به شباهت‌های اخلاقی و فطری بشری تکیه کنیم، روزهای بهتری را درجهان امروز شاهد باشیم.

زهرا نوروزی

فاطمه مظهر رضای الهی و غضب ربوبی است،^{۲۴} بنابر این تمام اوصاف انسانی با معیار رضا و غضب فاطمه بررسی می‌شود که اگر عملی از دیدگاه فاطمه ـ مظهر رحمانیت الهی ـ پسندیده و نیکو بود، خدا از عمل و صاحب آن راضی و اگر پذیرفته نبود، خلودن نیز از آن کار و صاحبش غضب‌ناک است. از این جهت او معیار صحت و قبولی و ارزش و بی اعتباری همه عقاید اعمال و کردار است و اگر در روایت آمده است که آنها در قیامت میزان اعمال هستند،^{۲۵} یعنی معیار بودن آنها در صحرای محشر ظاهر می‌شود، وگرنه آنها هم اکنون معیارند و رضای آنها ملاک حقانیت و غضب آنها میزان بطلان است.

پی‌نوشتها:

۱ ـ بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲//۱۷ ـ امالی صدوق، ص ۳۹۳// ۳ ـ سوره کوثر، آیه ۴//۱ ـ علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۸؛ بحار، ج ۴۳، ص ۵// ۵ ـ ذکر تعقیب نماز ظهر؛ بحارالأنوار، ج ۸۳، ص ۶۷// ۶ و ۸ ـ همان، ج ۹// بحارالانوار، ج ۸۳، ص ۸۶// ۱۰ ـ عبون المعجزات، ص ۵۴؛ بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸// ۱۱ ـ دلائل الامامه، ص ۶۶// ۱۲ ـ بحارالانوار، ج ۲، ص ۳//۳ ـ الکوکب البری، ج ۱، ص ۱۶۶؛ بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۱۱۷// ۱۴ ـ امالی صدوق، ص ۴۲۴، ج ۱۵// ۱۵ ـ الکوکب البری، ج ۱، ص ۱۹۶// ۱۶ ـ بحارالانوار، ج ۲۸، ص ۲۰۶// ۱۷ ـ ذخائر العقبی، ص ۵۳// ۱۸ ـ سوره ق، ۳۰// ۱۹ ـ إحقاق الحق، ج ۱۹، ص ۱۲۹// ۲۰ ـ بحارالأنوار، ج ۴۳، ص ۸۶// ۲۱ ـ همان، ج ۸، ص ۳۰۳// ۲۲ ـ بحارالأنوار، ج ۸، ص ۵۳.

۲۳ ـ همان، ج ۳۸، ص ۱۹// ۲۴ ـ فضائل خمه، ج ۳، ص ۲۱؛ بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۲۸۶// ۲۵ ـ زیارت حضرت زهرا(ع)؛ بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۱۹۴// ۲۶ ـ قال رسول الله (ص): «یا فاطمه إن الله لیغضب لغضبک ویرضی لرضاک». کشف‌الغمه، ج ۱، ص ۴۵۸؛ بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۴۴// ۲۷ ـ بحارالأنوار، ج ۷، ص ۲۵۲.

خلیج فارس که خواستار اجرای این تحول هستند ، دور نگهدارد. ترکیه مایل نیست دنباله رو کشورهای کوچک خلیج فارس باشد، همچنین روحیه دینی ملت آن با دیدگاه سلفی که از سوی بعضی رژیمهای خلیج فارس پشتیبانی می گردد ، اختلاف دارد. ضمن اینکه ترکیه کوشش دارد نقش رهبری در منطقه را برعهده گیرد که البته این سعی با پیچیدگیهای موجود در صحنه ، برخورد پیدا کرده و بسیاری از بازیگران سیاسی کوشش دارند چنین نقشی را برعهده بگیرند. بطور حتم ترکیه دست به اقداماتی در راه بازگشت به چهارچوب اسلامی زده است ، در عین حال این اقدامات در چهارچوب منافع ملی ترکیه قرار دارد که همچنان در ارتباط با طرح سیاسی و نظامی غرب می باشد.

بنظر می رسد که اسلامگرایان عرب درباره نقش ترکیه برای بوجود آوردن موازنه با ایران اهمیت می دهند که بی ارتباط با مسائل مذهبی نمی باشد ، بی ثباتی سیاستهای ترکیه از یکسو و مشخصه های داخلی از سوی دیگر ، مانع دستیابی به سرنوشتی در این زمینه است که آیا نمونه حکومت ترکیه توانسته است دوره آزمون خود را پشت سر بگذارد و بعنوان مرجعی در رفتارها و برخوردهای سیاسی اسلامگرایان باشد؟ و آیا مسئله فلسطین همچنان عامل اصلی در مشخص ساختن موضع اعراب و مسلمانان در برابر رژیمهایی که کوشش دارند از طریق مسئله فلسطین که پر از مین است ، مشروعیتی بدست آورند. ترکیه می تواند موضعگیری سلاطین سابق خود و بویژه سلطان عبد الحمید را که از فروش فلسطین خودداری کرده بود بدست آورد . وی به حاخام لیفی گفته بود:؛ شما اگر به اندازه جهان به من طلا پرداخت کنید من موافقت نخواهم کرد ، فلسطین در مالکیت من نیست بلکه در مالکیت جهان اسلام است شاید اگر روزی امپراتوری من تجزیه گردد شما نتوانید مجانی فلسطین را بدست آورید.

ترجمه محمد ماجد نجار

منبع: خبرآنلاین عربی

خواب عربستان برای الحاق بحرین تعبیر نخواهد شد

سخنگوی رسمی ائتلاف انقلابیون ۱۴ فوریه بحرین روایای رژیم آل سعود در خصوص الحاق بحرین به خاک عربستان را خوابی غیرقابل تعبیر دانست و افزود: مردم بحرین از همه طیف های سنی و شیعی بر ضرورت استقلال بحرین و عدم وابستگی به رژیم از هم پاشیده سعودی تاکید دارند.

«عبدالرئوف الشایب» در گفت و گو با شبکه خبری العالم، با رد اتهام دخالت ایران در مساله بحرین، اظهار داشت: رژیم های آل خلیفه و آل سعود در صدد هستند تا ملت های منطقه را از ایران بترسانند و این گونه القا کنند ایران در امور داخلی کشورهای منطقه، دخالت می کند. رژیم آل خلیفه ادعای کند در بحرین گروهک هایی وجود دارند که با حمایت مالی و تسلیحاتی ایران فعالیت می کنند و توسط ایران آموزش دیده اند، اما چنین گروهک هایی هیچ گاه دیده نشده اند و در واقع ساخته و پرداخته ذهن رژیم حاکم هستند و رژیم آل خلیفه هیچگاه دلیلی مبنی بر وجود آن ها ارائه نکرده است.

الشایب با یادآوری اظهارات «لستر پرد» وزیر مشاور کابینه انگلیس در امور خاورمیانه و شمال آفریقا، درباره نبود هرگونه دلیل واقعی مبنی بر دخالت ایران در بحرین، تاکید کرد: این نخستین دلیل بر بی گناهی ایران نبوده و آخرین دلیل هم نخواهد بود. پیش از این نیز وزارت امور خارجه آمریکا اعلام کرده بود که ایران هیچ دخالتی در امور بحرین ندارد.

وی با هشدار به رژیم آل خلیفه گفت: اگر انگلیس متوجه شود که کفه مردم بحرین در مقابل حکومت برتری یافته و تصمیم قطعی به براندازی رژیم سروکوگر آل خلیفه گرفته اند، منافع بریتانیا اقتضا خواهد کرد که در کنار مردم بحرین بایستد.

دیپلماسی ترکیه و ایدئولوژی حکمرانان جدید

دکتر سعید شهابی

آن اقدام شد. وی افزود: این طرح امریکا بود و توانست قطار فرزندان ما و جوانان ما را از مسیر خود بیرون براند... و امروزه این جدائی طلبان ، خود در حال سقوط هستند. اربکان همانند دیگر اسلامگرایان درباره نیتهای غرب درمورد اسلامگرایان شک وتردید داشت و گمان می کرد که غربی ها برای تسلط بر ترکیه برنامه ریزی می کنند . پیام وی برای انتخابات آن سال چنین بود : هر کس رأی خود را به حزب عدالت ویا حزب جمهوریخواه بدهد یعنی چاقو را در شکم خود فرو برده و جانی برای خود در دوزخ برگزیده است... شما این کار را در سال ۲۰۰۳ انجام دادید و حزب عدالت را برگزیدید ، پس چه شد ؟ کشور را به این حزب واگذار کردید و این حزب نیز کشور را تحویل امپریالیستها داد و در نتیجه چپ و راست نابود گشتند.

دوم : اینکه ترکیه کوشش دارد میان اسرائیل و کشورهای عربی صلح وسازش برقرار نماید. در ۲۰۰۹ دولت ترکیه کوشش نمود میان اسرائیل و سوریه میانجیگری نماید که در این باره بسیاری به این موضوع با شک وتردید نگریستند و سعی کردند نقش ترکیه در منطقه را مشخص سازند بخصوص که انکارا روابط خود را با رژیم صهیونیستی برقرار نگهداشت .

سوم : کسانیکه درباره نیتهای ترکیه شک وتردید دارند بخصوص درباره اظهارات رهبران این حزب که هر از گاهی برای ثابت کردن تمایل آنها به توسعه این نیتها بیان می دارند . پس از میانجیگری اخیرا اوباما بهنگام دیدارش از فلسطین اشغالی ، طیب اردوغان اظهار داشت که عذرخواهی اسرائیل درباره کشته شدن ۹ تن از فعالان ترک هوادار فلسطینیان در سال ۲۰۱۰ پاستخگوی شرایط ترکیه بوده و قدرت منطقه ای فزاینده آنرا به اثبات رساند. وی اضافه کرد:؛ ما در آغاز روند بالا بردن جایگاه ترکیه هستیم ، این روند به گونه ای است که می تواند درباره هرگونه ابتکار عمل وقدرتمندی گذشته خود سخن بگوید واقدام نماید > این قدرت فزاینده ای منطقه ای ترکیه طی بحران سوریه ونقش عمده آنکارا در آن به اثبات رسید . ترکیه امروزه وینا بعلم سیاسی و تاریخی و فرهنگی ، از نفوذ و قدرت فزاینده ای دربسیاری از جمهوریهای آسیای مرکزی برخوردارست و در نتیجه مهار کردن نقش منطقه ای ترکیه بسیار دشواربنظر می رسد.

چهارم : پیرامون جایگاه اسلام سیاسی در منطقه و موضعگیری ترکیه در برابر این پدیده می باشد. در حالیکه نگرانی غربی ها از انتشار پدیده بیداری اسلامی و پیامدهای سیاسی آن که در پی نمایان شدن نتایج انقلابهای عربی اخیر عیان گردید، اکنون برای > نمونه ترکی > آن ، دو دلیل بعنوان > تجربه موفق> مطرح می گردد: چون با غرب ستیزه جو نمی باشد و در نتیجه غربی ها با آن مخالفتی ندارند و دوم : با اسرائیل سر ستیز ندارد . بدون تردید غربی ها از روی کار آمدن اسلام سیاسی و تاکید بر استقلال تصمیم گیریهای سیاسی و آزادی سرزمینهای اشغالی و آزادی ملتها در تعیین سرنوشت خود ، نگران هستند . غربی ها نگرانی خود را از وجود یک طرح سیاسی که آنرا تهدیدی برای حضور خود در منطقه می دانند ، پنهان نمی کنند وبهمین علت است که جنگها و آشوبها طی سه دهه اخیر در منطقه ، ادامه یافت و غربی ها در بسیاری از مناطق اقدام به دخالت نظامی کردند تا چهارچوب آن طرح سیاسی محدود گردد . عده ای عقیده دارند که نمونه ترکیه در فعالیت سیاسی و پس از رهائی از ائریه اصولگرایی > اربکان>، فرصتی بشمار می آید تا جانشینی برای رژیمهای رادیکال و حساس درباره غرب و ستیزه جوئی با نژاد سامی و کوشش برای توسعه چهارچوب قدرت اسلام سیاسی بوجود آید . تجربه غرب با ایران همچنان تلخ است . اما مهار کردن آن امکان پذیر نمی باشد. در نتیجه ترکها تجربه خود را بعنوان > یک جایگزین قابل قبول > برای رژیمهای سیاسی جدید عنوان کردند . آقای اردوغان در برابر کنفرانس حزب عدالت که اخیرا برگزار گردید ، گفت که حزب او اکنون بصورت نمونه ای برای دیگران در کشورهای اسلامی درآمده است، بدنبال آن خالد مشعل رئیس دفتر سیاسی

با وجود گذشت بیش از یک دهه بر پیشرفت اسلامگرایان ترکیه برهبری طیب اردوغان ، مسئله تحدید هویت طرح سیاسی حزب عدالت و هدفها و آرمانهایش همچنان دشوار بنظر می رسد. و در حالیکه بخشهایی از دو جهان عرب و اسلام ، در این زمینه ، اظهار خوش بینی کرده اند ، ترکیه آرام آرام بسوی امت اسلامی و دوری از غرب گام بر می دارد ، بعضی دیگر همچنان درباره نیتهای به اصطلاح > عثمانی ها نوین > اظهار شک وتردید می نمایند و اظهار عقیده می کنند که پیشرفت اینان در برابر سقوط ستاره پدیده اسلامی که رهبر آن نجم الدین اربکان آنرا مجسم نمود، صورت گرفت و بعضی نیز عقیده دارند که هدف طرح ترکیه و پشتیبانان آن ارائه یک > اسلام میانه رو> همسو باغرب است که به اسلام پایبند باشد اما در عین حال ارتباطی به > اسلام سیاسی > نداشته باشد و در عین حال ترکیه سعی دارد محوری را بوجود آورد که با بهره گیری از بیداری اسلامی کنونی ، آنرا بدور از > افراط> هدایت نماید ، چه افراط سیاسی مانند ایران و حزب الله وحماس و اخوان المسلمین و چه افراط شدید که نمای آن > القاعده > می باشد ، که البته این رویکرد دلایلی را داراست که از واقعیتهای موجود سرچشمه میگیرد.

بدون تردید ترکیه امروزی ، با ترکیه بیش از بیست سال پیش تفاوت دارد که در آن هنگام قدرت در اختیار ارتش بود وحکومت استبدادگر و در زمینه حقوق بشر یکی از سیاه ترین عملکردها را در منطقه دارا بود. ترکیه در آن هنگام کوشش داشت از اعراب و مسلمانان دور شود . اما امروزه یک نقش منطقه ای برعهده گرفته است که با توجه به تحولات و اوضاع منطقه ، کوچک وبزرگ می گردد . و می توان گفت که طیب اردوغان از قدرت شخصیت و سخنوری برخوردار است که به وی اجازه داده است بر احساسات مردم کشورش و کشورهای عربی فاجعه دیده همچون فلسطین و تونس و مصر وسوریه تسلط یابد. تجاوز اسرائیل علیه غزه در پایان سال ۲۰۰۸ راه را برای سردمداران جدید ترکیه باز گذارد تا به با وجدان بسیار عمل کنند ، چون موضعگیری های آنکارا دربرابر تجاوز رژیم صهیونیستی قابل توجه بود. پس از آن ، رویداد حمله اسرائیل به کشتی مرمره و کشته شدن ۹ تن از ترکهای شرکت کننده در برنامه کمک رسانی در این حمله اتفاق افتاد و در نتیجه ترکیه از گروه دارندگان روابط سازشکارانه با رژیم صهیونیستی خارج گردید .

اما کسانیکه درباره نیتهای ترکیه اظهار شک وتردید می نمایند ، دلایل آن را نیز دارند. چون توسعه نفوذ ترکیه با یک برنامه سیاسی در ارتباط می باشد که کوشش دارد طرحی جایگزین اسلام سیاسی بوجود آورد که غربی ها با آن دشمنی دارند. این گروه از شک کنندگان در وابستگی ایدئولوژیک سران ترکیه ، دیدگاه خود را بر چندین موضوع استوار می سازند : نخست: دور نگهداشتن > گارد قدیمی > جنبش اسلامی یعنی همان گروه نجم الدین اربکان که زمانی نخست وزیری ترکیه را برعهده داشت اما نظامیان علیه او دست به کودتا زدند و وی را ادامه فعالیت سیاسی منع کردند تا آنکه دوسال پیش (۲۷ فوریه ۲۰۱۱) درگذشت . اربکان مدتی از عمر خود را طی دوران حکومت نظامیان ، در زندان گذراند و نیز پس از روی کار آمدن حزب عدالت پس از پیروزی در انتخابات ۲۰۰۲ ، از زندان آزاد نگردید مگر در سال ۲۰۰۸ بهنگام صدور عفو درباره وی از سوی پرزیدنت عبد الله غل ، حال اینان چنین پرسشی را عنوان می کنند چرا این عفو درباره وی پیش از آن درباره بنیانگذار جنبش اسلامی نوین و فعالیت سیاسی اسلامی در ترکیه صادر نگردید ؟ اربکان غمی در نهاد خود داشت و آنرا با خود برد چون با چشمان خود دید که شاگردانش علیه او شورش کرده اند. در سال ۱۹۹۷ حکومت اربکان با فشار ارتش سرنگون گردید و بدنبال آن دو دستگی در حزب عدالت بوقوع پیوست. در این زمینه اربکان گفت: در ۲۵ ژانویه ۱۹۹۷ یک گردهمایی بعمل آمد که طی آن نه تنها برای سرنگون حزب رفا برنامه ریزی گردید بلکه برای تجزیه آن و بخصوص بهره برداری نسل جوان از

در تاریخ ادیان و جامعه‌شناسی دین به شخصیت‌هایی برمی‌خوریم که از اقتدار و نفوذ فوق‌العاده‌ای برخوردارند و از این طریق بوده است که احیاناً جامعه دینی خاص و یا سازمان و گروه مشخص اجتماعی بوجود آورده‌اند. در میان این شخصیت‌ها، بنیانگذاران ادیان و مصلحان دینی، دو چهرهٔ ممتاز و قهرمان گونه‌ای هستند که با جاذبه شخصیتی خود، فرهنگ‌هایی را بوجود آورده و احیاناً سرفصل‌های خاصی در روند ادیان ایجاد کرده‌اند. اجازه دهید توضیح مختصری بر این دو مفهوم ارائه شود.

۱. بنیانگذاران

به تعبیر جامعه شناختی: معلمان و دانشمندان بزرگ علوم الهی، در اطراف خود امتی گرد آورده‌اند که پشتیبانی از شخص بنیانگذار و پیام او و تعبیر و تفسیری که معلمان از محتوای دین می‌کنند و آنها را متحد کرده است. «پیام» بنیانگذار از این لحاظ اهمیت دارد که هم آرمان‌های دینی را استقرار می‌دهد و هم نوعی مقیاس ارزشیابی بوجود می‌آورد که از تجارب اصلی او مشتق شده‌اند. این تجارب، صرف نظر از تأثیر فرهنگی شخص بنیانگذار، مرکز عینی تبلور رشد جامعه شناختی در حیطه‌های گوناگون است.

این بنیانگذاران، هر کدام در رابطه با محیط و مسائل اجتماعی و فرهنگی خود و در قلمرو مجموعهٔ زندگی، راهنمایی‌ها و پیام‌هایی دارند که انسان‌ها را در سیر زندگی رهنمون می‌شوند.

اقتدار و مشروعیت این پیام آوران از آنجا ناشی می‌شود که علاوه بر دارا بودن صفات اصلی انسانی، پاکی و صداقت، حامل یک نوع فرهنگی و نورانیت است که از طریق اشراق و الهام و بیان صادقانه، پیام او به دل‌ها می‌نشیند و در کالبد پیروان بعدی (امتهای ادیان) روح نو می‌دمد و کیمیای معنویت تحوّل شخصیت مؤمنان را پدید می‌آورد.

به تعبیر جامعه شناختی:

«در تحلیل فعالیت‌های مختلف بنیانگذاران و تقریباً همیشه با «موعظه» و تعلیم سرور کار داریم. رسانیدن پیام رستگاری و کمال به دیگران و هدایت آنها به قبول حقیقتی که از راه تجارب اساسی برای بنیانگذاران کشف شده است و وظیفه اصلی بنیانگذار محسوب می‌شود. این وظیفه گاهی با اعمال معجزات و احیاناً با هدایت‌های صادقانه و مشفقانه تکمیل می‌شود.»

آخرین آیات سوره مبارکه بقره، این حقیقت و پیام را در دعوت پیامبران و رسالت انبیاء کاملاً نشان می‌دهند: همه پیامبران و معلمان بزرگ بشری از این نوع بوده‌اند. حضرت محمد، مسیح و موسی و زرتشت، خود را پیامبر (معلم) نامیده‌اند. کنفوسیوس و لائوتسه و بودا، آموزگار، خردمند و مصلح اجتماعی شناخته می‌شوند. این پیامبران با همدیگر اشتراکاتی دارند که همگی پیام آوران مصلح و راستی و هدایتگران جامعه بشری بوده‌اند.

۲. اصلاح طلبان

در زمان‌هایی که خطر فساد یا از هم پاشیدگی وجود دارد و عنصر اصلی و بعد هدایتگری دینی، شکاف برداشته و آلوده به زوائد شده است، رهبرانی ظهور می‌کند که رسالت اصلاح و پاکسازی، خلوص دینی، را بر عهده دارند. آنان هم سطح بنیانگذاران نیستند اما به نوبه خود، تحوّل در عرصهٔ ادیان بوجود می‌آورند.

«فره‌مندی ویژه مصلح متنوع است. در بعضی‌ها فرهنگی (کاریزماتیکی) به صورت موهبت ژرف بینی با اشراق و الهام ظهور می‌کند و در بعضی دیگر به شکل فضیلت عالی ذاتی در تفکر یا احساس، استعداد سرشار و سازماندهی یا شور پارسانه، تجلّی می‌کند که همه آنها در خدمت خصلتی قرار دارند که برای تجربه دینی، موضوع اصلی بحساب می‌آید.»

این گروه در نیروهای خلاقه، وسعت نظر، کشش و قدرت شخصیت متفاوت‌اند یعنی در اخلاص و عبادت، رهبران بزرگی هستند، برخی در راهنمای فکری و

پدر معنوی احزاب اسلام گرا (ترکیه)

زندگی و مبارزات علامه بدیع الزمان سعید نورسی

دکتر سید محمد ثقفی

چنین مدرک تحصیلی برخوردار بوده است.

آزمایش علمی

وقتی شیخ سعید نورسی، برای ابراز شخصیت و ارائه تکامل علمی خود، در محضر برادرش «ملا عبدالله» حضور داشت، برادر بزرگتر که روزی روزگاری نیز استاد وی بوده است، از وی می‌پرسد که چه مراحل از علم را طی کرده‌ای؟ می‌گوید من در مدت کوتاهی، کتاب «جمع الجوامع» را در علم اصول، فرا گرفتم. استاد چندین سؤال مشکل و پیچیده‌ای را (که روش حوزه‌های سنتی در آزمون استعداد دانشجویان دینی است) از طلبة جوان سؤال می‌کند. نورسی با چابکی و فراست خاص خود، پاسخ سئوالات را داد و از عهده آزمون علمی، با افتخار و سرفراز بیرون می‌آید. او، مورد تحسین برادر و عالم مشهور دیگری به نام «فتح الله افندی» قرار می‌گیرد. از این پس بود که نورسی در میان امثال و اقران، خود دانشجویی با استعداد و زبانزد مستند و مشهور می‌گردد.

لقب بدیع الزمان

نورسی، هنوز دوران جوانی را سپری می‌کرد که به صورت استاد تمام عیار در حوزه درسی، درآمده بود.. در سال ۱۸۸۴ م حسن پات، والی شهر وان از او درخواست کرد که به پیش او برود و در آنجا ساکن شود.

نورسی، پیشنهاد او را پذیرفت و در شهر وان مقیم شد. در آنجا بود که در حدود بیست سال تدریس کرد. اما بیشتر در علوم متعارف حوزه و کلام قدیم درس می‌داد. شیخ نورسی، در ملاقات‌های خود با عالمان و دانشمندان شهر، به کمبود معلومات خود در زمینه علوم عصری بمانند فیزیک، شیمی، جغرافیا و... واقف شد و فهمید که چندان تبحری را در این علوم ندارد و یقین کرد مادامیکه یک عالم اسلامی، از مقتضیات زمان خود آگاه نشود و با معارف عصر، انس نگیرد و زبان زمان خویش را نفهمد، هرگز نمی‌تواند پیام رسان واقعی اسلام در عصر خود باشد. از اینجهت بود که تصمیم گرفت، از اساتید فن، مبانی این علوم را فراگیرد و در مباحثات و مناظرات خود از اصطلاحات عصر جدید استفاده نماید و حتی در آن علوم، کتاب بنویسد.

به همین خاطر بود که با لقب «بدیع الزمان» مشهود گردید.

تأسیس دانشگاه الزهراء

در سال ۱۸۹۹-۱۳۱۶ هـ تحوّل عمیقی در روحیه علامه نورسی پدید آمد. او در این سال‌ها که به تحصیل و کسب علوم اسلامی و معارف روز می‌پرداخت، به خوبی دریافت که استعمار اروپایی، نقشه‌ای برای انهدام و نابودی اسلام و قرآن کشیده است. او سخنرانی وزیر مستعمرات انگلیس «ویلیام گلادستون» را شنید که می‌گوید: مادامیکه این قرآن در دست مسلمانان است ما هرگز نمی‌توانیم بر آنان حکومت کنیم. ما باید قرآن را نابود سازیم و با رابطه مسلمین را با آن قطع کنیم». این سخن ملاسید را به شدت برآشفته و او به اطرافیان خود گفت: من به جهانیان اثبات می‌کنم که قرآن همان خورشید معنوی است که هرگز نور آن خاموش نمی‌شود و ممکن نیست آن را نابود کرد.»

و از آنجا بود که تصمیم گرفت در کردستان ترکیه، دانشگاهی اسلامی، تأسیس کند و به سان دانشگاه الازهر مصر، آن را مدرسه «الزهراء» نامگذاری کرد تا مرکزی باشد برای تدریس علوم قرآنی و علوم عصری و نسلی جدید از جوانان مسلمان را تربیت نماید که بتواند از حریم قرآن با بهره‌مندی از علوم زمان، دفاع کنند.

به این منظور در سال ۱۸۹۶ به استانبول رفت و مدت یک سال و نیم در خانهٔ یکی از دوستانش اقامت کرد تا طرح خود را به متولیان امر، تقدیم کند و می‌کوشید تا طرح او مورد تصویب قرار گیرد. ولی متأسفانه موفق نگردید و دست خالی به شهر «وان» برمی‌گردد!

مبارزات سیاسی

نورسی، در سال ۱۹۰۷ دوباره به استانبول برگشت،

اما این دفعه کاملاً سیاسی شده بود و می‌گفت: «اصلاح آموزشی و سیاسی اساس و پایهٔ هر نهضت اجتماعی است.» و از این جهت بود که او به عبدالحمید دوم، پیشنهاد می‌کرد که در کردستان ترکیه مدرسه باز کند و با سه دشمن بشر: جهل و فقر و عقب ماندگی مبارزه نماید. نورسی در این سال‌ها به جمعیت «اتحاد و ترقی» پیوست که با استبداد مبارزه می‌کردند. این جمعیت در «سلانیک» فعالیت داشت و در راه آزادی و تکوین مجلس شورای اسلامی و مبارزه با استبداد، از همکاری نورسی استقبال کرد.

اما وقتی نورسی فهمید که جمعیت «اتحاد و ترقی» گروهی غرب گرا و لاتییک هستند و با اساس اسلام به نام علم و مدنیت مخالفاند، از آنها جدا شد و به صراحت اعلام کرد: «هموطنان؛ مفهوم آزادی را خلاف درک نکنید و بدفهمی ننمایید. آزادی را در پناه رعایت احکام اسلامی پاس دارید و آداب شرعی را مراعات کنید تا حقیقت از دستتان نرود.»

استقامت در راه هدف

شیخ سعید نورسی، مبارزات خود را همزمان با استعمارگران و غرب گرایان ادامه می‌داد و در این راه هرگز خستگی احساس نمی‌کرد و در چندین محاکمه با سربلندی از اسلام و استقلال مسلمانان، دفاع نمود.

نورسی در مدت تبعید ۸ ساله خود، توانست اندیشه‌های خود را گسترش دهد و با انبوه فراوانی از جوانان و نسل جدید، رابطه برقرار کند و نسلی مسلمان، طرفدار فرهنگ اسلامی و همراه با معنویت تربیت نموده و به بار آورد.

اولین شاگردان مدرسه نور

شیخ در شهر بارلا که تبعید بود، توانست رسالات و کتاب‌های خود را با زرنگی و تلاش در سرتاسر ترکیه پخش نماید، البته تلاش‌ها بوسیله شاگردان معنوی نورسی، همان جوانان تربیت یافته فرهنگ اسلامی صورت می‌گرفت این جوانان در راه اهداف استاد خود از هیچگونه تلاشی مضایقه نداشتند. وقتی در سال ۱۹۳۲، بعد از تصویب قانون ممنوعیت اذان به شیوهٔ شرعی (عربی) و تبدیل آن به ترکی، مردم و اهالی مسجد کوچکی که «بدیع الزمان» امام جماعت آن بود، اصرار داشتند که باید اذان و اقامه در داخل مسجد به همان شیوه عربی اجراء شود. یک روز مأمورین دولتی به مسجد ریختند و شیخ نورسی و همراهانش را دستگیر و با پای پیاده در میان برف روانه کرده و در آنجا محبوس نمودند.

او و شاگردانش، شکنجه ها و تبعیدهای فراوانی دیده‌اند ولی هرگز از اهداف خود پشیمان نشده و به راه خود ادامه می‌دادند و رساله‌های «نور» را به اطراف و اکتاف ترکیه می‌رساندند و تلاش داشتند که ایمان مردم را مستحکم نمایند و چراغ پر فروغ اسلام و فرهنگ اسلامی را زنده نگه دارند.

دولت لاتییک، هرچه در توان داشت در نابودی فرهنگی اسلامی و تبلیغات مدرسه «نورسی» تلاش نمود و اما سرانجام نتوانست، تلاش‌های او را بی‌ثمر گرداند.

حاکمیت دموکراسی و آزادی نورسی

در سال ۱۹۵۰، حزب دموکرات در انتخابات کشور پیروز شد و حکومت را به دست گرفت و عفو عمومی اعلام نمود. پس از آن بود که بدیع الزمان اولین سفر آزاد خود را به رسکی شهر اختصاص داد و با دیدن شاگردان قدیم و جدیدش، شاد و خوشحال گردید.

و پس از آن به شهر «اسپارته» رفت و مدت هفتاد روز در آنجا اقامت گزید. این بار نیز دولت لاتییک، موانعی در راه تبلیغ او ایجاد نمود و او را دادگاهی کرد. اما دادگاه آقپون در سال ۱۹۴۸، انجمنی از علماء و دانشمندان برای تحقیق و بررسی رساله‌های «نور» و اعلام نظر خود درباره آنها تشکیل داد.

ادامه در صفحه بعد

این هدف با ابزار آشکار ساز محقق می‌شود و باید ماموران پلیس به این ابزارها دسترسی داشته باشند.

احمدی‌مقدم افزود: هرچند هم‌کنون پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای در تشخیص موادمخدر و منفجره پیدا کردیم اما باید در بحث کنترل بار نیز به پیشرفت‌های بیشتری دست بیابیم.

فرمانده نیروی انتظامی با بیان اینکه وظیفه اخلاقی و انسانی ما آن است که اجازه ندهیم موادمخدر از کشور ما به دیگر کشورها منتقل شود، گفت: بر اساس اهداف سال گذشته موفق شدیم تا میزان درگیری‌های مسلحانه با قاچاقچیان را کاهش دهیم هرچند باید در سال ۹۲ شاهد آن باشیم که درگیری مسلحانه با قاچاقچیان به صفر برسد و قاچاقچیان جسارت درگیری مسلحانه در کشور ما را نداشته باشند. احمدی‌مقدم با تأکید بر پاکسازی ظواهر جامعه از معتادان و موادفروشان گفت: ابزار اصلی تحقق این مهم افزایش مراکز نگهداری موادفروشان و درمان معتادان است. وی با بیان اینکه بر اساس گزارش‌های مردمی مهمترین دغدغه آنان در حوزه موادمخدر است، گفت: معتادان و موادفروشان خرد احساس امنیت را در جامعه کاهش می‌دهند.

فرمانده ناجا درباره آمار تعداد معتادان نیز با بیان اینکه متولی این مهم، ستاد مبارزه با موادمخدر است، گفت: البته براساس آمارها یک میلیون و ۳۰۰ هزار تن معتاد رسمی و چیزی حدود ۵۰۰ تا ۷۰۰ هزار نفر معتاد تقنینی داریم که البته نوع مصرف و سن گرایش تغییر کرد. به گفته احمدی‌مقدم، گرایش به مصرف موادمخدر سنگین افزایش یافته است.

مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم مطرح کرد:

لزوم تشکیل نمایشگاه دائمی قرآن در قم

قرآنی استان شناسایی شود، بهترین راه استفاده از نظرات مدیران مومن قرآنی است تا اولویت‌های آموزشی و مسابقات تعیین شود. وی تأکید کرد: با توجه به برگزاری نمایشگاه بین‌المللی قرآن که همه ساله در ماه مبارک رمضان در تهران برگزار می‌شود، قم نیز با وجود بیش از ۲۰ میلیون نفر زائر در سال نیازمند تشکیل نمایشگاه دائمی قرآن است. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم افزود: اگر این نمایشگاه دائمی ترجیحا در بافت مرکزی شهر قم و در اطراف حرم مطهر ایجاد شود، می‌تواند نقش بسزایی در توسعه فعالیت‌های قرآنی داشته باشد.

را برای توسعه حمل‌ونقل عمومی شهر انجام داده که احداث خطوط مترو و ایجاد خطوط BRT محصل همین مطالعات است، ولی با این همه سفر استانی رییس‌جمهوری به این شهر سرنوشت دیگری را رقم زد.

در جریان سفر استانی رییس‌جمهوری و هیات دولت به شهر قم احداث قطار هوایی منوریل در شهر قم تصویب شد. دولت ابتدا در توافقتنامه‌ای ملزم شده بود منوریل را از زیر صحن حرم مطهر عبور دهد اما رییس‌جمهوری شخصا دستور لغو یک‌طرفه توافقتنامه فوق را صادر کرد، خبری که همه را شگفت‌زده کرد. خبر این بود که رییس‌جمهور طی دستور موکد خواهان عبور منوریل از بالای صحن مطهر حضرت معصومه (س) شده است و از وزارت کشور و معاونت برنامه‌ریزی هم خواسته است که اولاً: هرگونه کمک به شهرداری قم منوط به همکاری با اجرای منوریل شود و ثانیاً: تمام اعتبارات به حساب سازمان قطار شهری قم واریز شود. به این ترتیب قم برای استفاده از کمک‌های دولت چاره‌ای نداشت جز این که پروژه منوریل را پیش ببرد.

سال گذشته ۶۲ درصد موادمخدر تولید شده از خاک ایران عبور داده می‌شد، گفت: با اقدامات انجام شده همچون انسداد، ایجاد بازارهای جدید، ترانزیت موادمخدر از مسیر دریا و هوا، شاهد آن هستیم که هم‌کنون تنها ۲۸ درصد موادمخدر تولید شده در افغانستان از ایران عبور داده می‌شوند. وی با بیان اینکه با انسداد مرزها هزینه ریسک قاچاق در ایران افزایش یافته و قاچاقچیان که عرصه را بر خود تنگ دیده‌اند به دنبال مسیرهای جایگزین می‌گردند گفت: کنترل معابر اصلی از جمله بنادر، راه‌ها و گذرگاه‌های زمینی یکی از دلایل اصلی این کاهش به شمار می‌آید.

فرمانده ناجا با بیان اینکه با وجود آن که بهترین وضعیت را در مهار و کاهش ترانزیت موادمخدر داریم اما مردم پایین‌ترین نمره را در حوزه موادمخدر به پلیس می‌دهند گفت: نمره مردم به پلیس نشان دهنده میزان برآورده شدن انتظارات آنان است.

وی عدم نگهداری خرده فروشان در زندان‌ها و معتادان در مراکز درمانی را از نگرانی‌های مردم عنوان کرد و گفت: همان‌گونه که قبلاً اعلام کردم تعداد مراکز درمانی با تعداد معتادان متناسب نیست بنابراین لازم است در این حوزه سرمایه‌گذاری کرده و با مداخله بخش خصوصی از ظرفیت‌های اجتماعی استفاده کنیم.

فرمانده ناجا با اشاره به کنترل گلوگاه‌ها و مبادی ورودی و خروجی کشور آن را یکی از اقدامات مهم پلیس مبارزه با موادمخدر در سال جدید عنوان کرد و گفت: کنترل بار ترانزیتی در گمرک بار سختی است اما

قرآن و عترت وزارت ارشاد آشنا شوند. وی ابراز کرد: باید سال ۹۲ را سال برنامه‌ریزی و تقویت فعالیت‌های قرآنی در قم قرار دهیم و از این رو در این سال طرح آمایش جلسات قرآنی قم را پس از تصویب اعتبارات آن اجرا خواهیم کرد. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم با اشاره به تشکیل کمیته امور قرآنی استان به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین سعیدی امام جمعه قم گفت: این کمیته با حضور نهادهای مختلف به منظور سیاست‌گذاری‌های قرآنی تشکیل شده و می‌تواند فرصت بسیار خوبی را برای کارهای قرآنی ایجاد کند. اسماعیلی‌طبا ادامه داد: برای اینکه اولویت‌های

زیان های مونوریل قم

شهر قم مبنی بر عبور از زیر سطح حرم مطهر مورد توجه قرار می‌گرفت، امروز شاهد این وضعیت نامتجانس در هسته مرکزی شهر نبوده و افرادی که باعث ایجاد این وضعیت شده مسئول هستند. بختیاری با تأکید بر این‌که نمی‌توان این پروژه را با دیدگاه سطحی و برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت اجرا کرد، خواستار توجه ویژه علما، مسئولان و بزرگان استان مبنی بر جلوگیری از ادامه زیان این پروژه در مقابل آستان قدس حرم حضرت معصومه (س) شد. بنا بر این گزارش، روزنامه بهار در تحلیلی در این زمینه نوشت: سابقه علاقه دولت به منوریل را باید در پایان‌نامه دکترای محمود احمدی‌نژاد در دانشگاه علم و صنعت جست‌وجو کرد.

با ورود دکتر احمدی‌نژاد به دولت، شهرهای مختلف کشور برای اجرای این طرح پیشنهاد می‌شدند، مشهد، یزد، کرمانشاه، کرج، اهواز، اسلامشهر، رشت و... و در آخر قرعه به نام قم افتاد، پیشنهادی که یکی از اعضای شورای شهر قم اجرای آن را یک فاجعه شهرسازی خوانده است. مدیریت شهری قم از سال‌ها پیش مطالعات جامعی

هشدار فرمانده نیروی انتظامی:

دو میلیون معتاد و ۲۰۰ هزار فرد الکلی

وی با بیان اینکه در کشور ما تعداد معتادان رسمی و تقنینی از یک عدد ثابتی برخوردار است، گفت: با وجود آن که جمعیت دو برابر شده اما آمار معتادان رسمی یک میلیون تا یک میلیون و ۳۰۰ هزار تن و تعداد معتادان تقنینی حدود ۷۰۰ هزار تن است بنابراین می‌توانیم بگوییم تعداد معتادان در کشور ما در مجموع دو میلیون تن است که این رقم در دیگر کشورها بین ۲۵ تا ۳۰ میلیون تن است.

احمدی‌مقدم با بیان اینکه بر اساس آمارهای سازمان بین‌المللی رقم اعتیاد به الکل در دنیا ۲۵۰ میلیون تن است اما این رقم در کشور ما حداکثر ۲۰۰ هزار تن را شامل می‌شود، گفت: تعداد الکلی‌ها در دنیا ۱۰ برابر تعداد معتادان است و این در حالی است که این رقم در ایران یک درصد نرخ جهانی را شامل می‌شود.

وی با بیان اینکه برخی از مسئولان و کارشناسان داخلی موضوع موادمخدر را در کشور برجسته و برای کمک از دیگران استمداد می‌طلبند گفت: این افراد از روی دلسوزی این سخنان را مطرح می‌کنند.

احمدی‌مقدم با اشاره به اینکه مراکز درمانی با توجه به میزان معتادان کافی نیست گفت: هرچند در افزایش این مراکز پیشرفت‌های خوبی داشته‌ایم اما این کمبود ظرفیت‌ها موجب شده است تا معتادان پس از دستگیری مجدداً رها شوند. وی به جریان عمده قاچاق موادمخدر به ایران اشاره کرد و گفت: علی‌رغم این که ایران در کنار تولیدکنندگان مواد مخدر قرار دارد اما شاهد این هستیم که کشور ما هدف دشمنان است به گونه‌ای که به صورت عمده موادمخدر را از ایران منتقل می‌کند. احمدی‌مقدم با بیان اینکه بر اساس آمارها در پنج

فرمانده نیروی انتظامی با بیان اینکه در گذشته ۶۲ درصد موادمخدر تولید شده در افغانستان از خاک ایران عبور داده می‌شد، گفت: امروزه با انجام اقدامات کنترلی این رقم به ۲۸ درصد رسید.

سردار اسماعیل احمدی‌مقدم در همایش سراسری روسای پلیس مبارزه با مواد مخدر کشور با بیان اینکه مسئله مبارزه با موادمخدر در دنیا همواره رو به توسعه است گفت: امروزه عمده کشورهای دنیا موادمخدر را در فهرست تهدیدهای اصلی علیه امنیت ملی کشورشان قرار داده‌اند.

وی با بیان اینکه پیشرفت علم و فراگیر شدن جنبه‌های فنی و ارتباطی، امکان تولید موادمخدر را برای همه فراهم می‌کند به گونه‌ای که دیگر نیاز به کشور مبدأ و تولیدکننده مواد نیست گفت: اکنون در گلخانه‌های خانگی کشورهای اروپایی موادمخدر از جمله حشیش پرورش داده می‌شود و در برخی مناطق اروپایی خوش آب و هوا افراد در کنار کار مزرعه اقدام به کاشت موادمخدر می‌کنند.

فرمانده ناجا با اشاره به تغییر نوع مصرف گفت: هم‌اکنون با گسترش موادمخدر صنعتی در دنیا محدودیت‌های کشت نیز برداشته شده است.

احمدی‌مقدم با اشاره به تغییر مسیر انتقال موادمخدر با بیان اینکه در گذشته کشورهای عربی مسیر انتقال موادمخدر نبودند اما اکنون مواد به مقصد عراق نیز منتقل می‌شود گفت: در کشور ما تولید موادمخدر صنعتی در آشپزخانه‌های تهران یا اسلامشهر انجام می‌شد. اکنون شاهد آن هستیم که مثلاً در استان آذربایجان غربی نیز این مواد تولید می‌شود چرا که قاچاقچیان سعی دارند مواد را پس از ورود پیش‌سازها از خارج از کشور در همان محل تولید و سپس توزیع کنند.

ادامه از صفحه قبل

این دادگاه ۸ سال طول کشید. بالاخره در ۲۵ مارس ۱۹۵۶، طبق گزارش آن انجمن، مبنی بر اینکه: در رسالات نور، هیچ‌گونه ضدیت با قانون اساسی و حکومت ترکیه، وجود ندارد، صادر شد. بدین ترتیب شاگردان نور، آستین‌ها را بالا زدند و چاپخانه‌های استانبول، آنکارا، صامسون و آنطالیا را برای چاپ پیامهای «نور» راه اندازی کردند.

بدیع الزمان از انتشار رسالات نور بسیار خوشحال بود و می‌گفت: «این عید و جشن رسالات نور» است و من منتظر چنین روزی بودم.

وفات نورسی

وقتی علامه نورسی در سال ۱۹۶۰ چشم از جهان فروبست و در گوشه‌ای از شهر «اورفا» بطور ناشناس مدفون شد، جامعه ترکیه تغییر یافته بود و زمینه برای بوجود آمدن نسل جدیدی از اسلام گرایان که در حزب «نجم الدین اربکان» تبلور و موجودیت می‌یافت فراهم شده بود.

علامه شیخ سعید نورسی، بدون شک، یکی از مجددان و مصلحان جهان اسلامی است. او توانست با تلاش‌های خود، فرهنگ اسلامی را با تربیت شاگردان و تحصیل کرده‌های عصر جدید، جریان اسلامی را در ترکیه رونق بخشد و بارور سازد.

دانشمندان اهل سنت، او را «مجدد قرن چهاردهم» نامیده‌اند. دکتر رمضان بوطی و دکتر محسن عبدالحمید، از نورسی به عنوان: «پیشگام اندیشه نوین اسلامی» یاد می‌کنند.

ادامه دارد...

پی‌نوشت:

- جاوخیم‌واخ(jaochim wach): جامعه‌شناسی دین، صفحه ۳۳۵، ترجمه دکتر جمشید آزادگان، سمت ۱۳۸۰
- همان ، صفحه ۳۳۵.
- همان صفحه ۶.
- با استفاده از اینترنت - شرح حال شیخ سعید نورسی.
- احسان قاسم صالحی، بدیع الزمان صفحه ۲۳ - دار سوزلر - استانبول، ۱۹۸۷.
- نورسی: سیره ذاتیه - صفحه ۶۶
- نورسی، سیره ذاتیه، باب اول، صفحه ۸۱ به بعد.
- ابراهیم سلیم ابو حلیوه، بدیع الزمان نورسی و تحدیات عصر، صفحه ۵۸، مرکز الحضاره و تنمیه الفكر الاسلامی، بیروت، ۲۰۱۰.
- نقل از سایت «اینترنت» علامه بدیع الزمان نورسی.
- برای اطلاعات بیشتر درباره ملا سعید نورسی و گروه‌های سیاسی اسلام گرا در ترکیه به کتاب: «اسلام سیاسی در ترکیه» تألیف استاد سید هادی خسروشاهی، که در دست انتشار است مراجعه شود.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران(ایبنا)، آیت‌الله سید محمد خامنه‌ای، رییس بنیاد حکمت اسلامی صدرا، از مهم‌ترین افرادی است که سال‌های زیادی را برای تبلیغ افکار و آثار ملاصدرا صرف کرده است. وی معتقد است که برخلاف تصور برخی، اصولاً فلسفه حقیقی برای کاربرد در جامعه و بهره‌گیری از بینش عقلانی و جهان‌بینی جامع آن برای زندگی بهینه و سعادت مردم است که این سعادت به طور مشترک هم هدف یک دین واقعی است و هم هدف یک فلسفه واقعی؛ به‌ویژه این‌که در حکمت متعالیه ملاصدرا عناصر اصلی دین یا نقل با عناصر عقلانی فلسفه ملاصدرا گره خورده است و به همین دلیل گاهی از آن به «حکمت ایمانی» تعبیر می‌شود.

در این گفت‌وگو که گزیده ای از آن در ادامه می‌خوانید، مشروحی از فعالیت‌های بنیاد حکمت اسلامی صدرا در چاپ و نشر آثار ملاصدرا از زبان آیت‌الله سید محمد خامنه‌ای بیان شده است.

ابتدا مختصری درباره تاریخچه بنیاد حکمت اسلامی صدرا و فعالیت کتابی آن توضیح دهید.

نزدیک به دو دهه پیش یعنی حدود سال ۱۳۷۲ فکر برگزاری همایشی با شکوه و جامع و لایق شأن و مقام ملاصدرا مطرح شد و با عده‌ای از استادان بزرگ حوزه و دانشگاه به تهیه مقدمات آن پرداختیم. یکی از کارهایی که هم با برگزاری همایش ملاصدرا مناسبت داشت و هم در جای خود کاری شایسته و بایسته شمرده می‌شد، تصحیح دقیق کتاب‌های ملاصدرا و چاپ و معرفی آن در بهترین صورت بود. از این رو، یکی از بخش‌های فعال ستاد برگزاری این همایش، گروه تصحیح آثار این حکیم بود که بلافاصله کار خود را شروع کرد. شایسته است روش کار این ستاد برای مؤسسانگی که به چاپ و تصحیح کتاب بزرگان علم و فقه و حکمت می‌پردازند، الگو و سرمشق باشد چون کاری روشمند با رعایت روش علمی و فنی به این کار پرداخته شده است.

ستاد بنیاد حکمت اسلامی صدرا ابتدا کار شناسایی نسخه‌های خطی کتاب‌های این شخصیت علمی – که هم حکیم و فیلسوف بی‌نظیر و هم مفسر و محدث عالی مقام است– پرداخت و به بررسی کتابخانه‌های معروف و رسمی کشور بسنده نکرد و حتی به کتابخانه‌های شخصی منازل دارندگان کتابخانه شخصی مراجعه کرد و در نتیجه، بهترین نسخه‌های کتاب‌های ملاصدرا از لحاظ اصالت و صحت به این صورت گردآوری شد.

در مرحله بعد برای درجه‌بندی صحت و دقت این نسخه‌های خطی چندین نشست و به تعبیری سمینار فنی و علمی با حضور متخصصان و نسخه‌شناسان نامی ایران برگزار شد و از میان نسخه‌های فراهم شده، برترین نسخه‌ها از نظر سلامت و بی‌غلط بودن برگزیده و ثبت شد. بعد از این مرحله، کارگروهی از استادان به شناسایی و معرفی استادان صلاحیت‌دار برای تصحیح انتقادی این کتاب‌ها مشغول شد و کسانی را که معرفی یا داوطلب شده بودند، بررسی و به تناسب تجربه یا تخصص آن‌ها به هر یک از آن‌ها یکی از کتاب‌های ملاصدرا برای تصحیح واگذار شد.

کار دیگری که در کنار این اقدام انجام شد، مقدمه‌نویسی به زبان فارسی، تعیین شکل پاورقی، نحوه ذکر اختلاف نسخه‌ها، معیار انتخاب یکی از چند احتمال و لفظ در موارد اختلاف نسخ، دقت‌ها و اقداماتی از این‌گونه بود که در سمیناری یک روزه با حضور متخصصان و استادان با تجربه انجام شد و مصوبه و قطعه‌نامه آن به عنوان قاعده و قانون اعمال تصحیح انتقادی به همه مصححانی که قرارداد داشتند، ابلاغ شد تا تصحیح و نگارش همه کتاب‌ها یکسان و هماهنگ باشند.

همچنین چون در طرح اولیه قرار بود همه کتاب‌های ملاصدرا به فارسی ترجمه شوند، سمیناری یک روزه با حضور استادان حوزه و دانشگاه تشکیل و درباره انتخاب شکل بهتر ترجمه به فارسی برگزار شد. تا آن زمان نه

بررسی فعالیتهای بنیاد حکمت اسلامی صدرا در گفتگو با آیت‌الله سید محمد خامنه‌ای

اتاق‌ها و پشت درهای بسته است.

بنیاد حکمت اسلامی صدرا در کنار معرفی کارشناسان حوزه اندیشه و علاقه‌مندان و استادان فلسفه با برگزاری همایش‌ها و چاپ کتاب و نشر مجلات مختلف، همواره سعی داشته است که نه فقط به معرفی فلسفه برای عامه مردم؛ بلکه حتی اثبات ضرورت آن بر مردم(از هر صنفی که باشند و در هر رشته از علوم و فنون تخصص داشته باشند) بپردازد. از جمله در سال‌های اخیر همایش‌های اول خرداد معروف به‌روز ملاصدرا، تماماً مباحث کاربردی و اجتماعی فلسفه موضوع بحث این همایش‌ها بوده است.

برخی کتاب‌هایی که انتشارات این بنیاد به چاپ رسانده‌اند نیز برای مطالعه دانشجویان است. همچنین دو مجله «فصلنامه خردنامه صدرا» و «فصلنامه تاریخ فلسفه» هم مقالاتی را در خور استفاده دانشجویان عرضه می‌کنند. علاوه بر این، طرح‌هایی دیگر برای عمومی‌سازی فلسفه در دست داریم که به سبب نقصان امکانات، بر زمین مانده است.

چاه اقداماتی در زمینه فعالیت‌های کتابی این بنیاد برای صدور اندیشه‌های فاخر صدرا بی به خارج از مرزهای ایران اسلامی انجام داده‌اید.

شخصیت و مکتب ملاصدرا تا پیش از برگزاری اولین همایش بین‌المللی سال ۱۳۷۸ ملاصدرا در تهران تقریباً در خارج از کشور ناشناخته بود و تعداد اندکی از استادان غرب و شرق با وی آشنا بودند ولی این همایش که با حضور افزون بر ۲۰۰ استاد معروف خارجی از سراسر جهان برگزار شد، تقریباً همه مراکز معروف فلسفی جهان را که نماینده‌ای به ایران فرستاده بودند، با مکتب ملاصدرا آشنا کرد و برخی از آن‌ها برای ترجمه کتاب‌های ملاصدرا به زبان خود داوطلب شدند که آثار برخی از آن‌ها ترجمه و چاپ و پخش شده است. در دومین همایش جهانی در سال ۱۳۸۳ نیز همین وضع پیش آمد.

ناگفته نماند که بنیاد حکمت اسلامی صدرا و انجمن بین‌المللی ملاصدرا عضو فدراسیون انجمن‌های بین‌المللی جهان (Fisp) هستند. علاوه بر این، حدود هفتاد استاد بزرگ فلسفه جهان عضو رسمی انجمن ملاصدرا هستند و اعضای علمی این بنیاد در کنگره‌های بین‌المللی شرکت می‌کنند و مقالاتی را در حوزه فلسفه اسلامی و مکتب ملاصدرا ارائه می‌دهند. از این رو، تماس و رابطه برای معرفی آثار و مکتب ملاصدرا برقرار است و برخی از کتاب‌های ملاصدرا و منشورات این بنیاد به زبان‌های مختلف ترجمه شده که از جمله آن‌ها می‌توان مجلداتی از اسفار اربعه را نام برد.

تا چه اندازه تلاشی کرده‌اید زمینه را برای نوقلمان به منظور قلم‌فرسایی در حوزه اندیشه فراهم سازید؟ در واقع، بنیاد حکمت اسلامی صدرا تا چه اندازه به پشتوانه‌سازی در حوزه پژوهش، تحقیق و تألیف در زمینه فلسفه اسلامی پرداخته است؟

یکی از وظایف استادان فلسفه و موسسات فرهنگی و فلسفی تربیت استادان و پژوهشگران آینده است تا علاوه بر معلوماتی که در دانشکده فرامی‌گیرند، از کسب تجربیات استادان خود هم‌بازنمانند. همچنین یکی از راه‌های تربیت جوانان و سوق آن‌ها به کار تحقیق، عبارت است از تشویق آن‌ها به نگارش مقاله و رساله علمی و فلسفی و کمک به آن‌ها در چاپ جراید علمی. در بنیاد حکمت اسلامی صدرا نیز سعی شده است که ضمن استفاده از جوانان در کارهای تحقیقاتی بنیاد، مقالات آن‌ها در مجلات خود(خردنامه صدرا و تاریخ فلسفه) چاپ و معرفی و دانشجویان فلسفه به کار خود علاقه‌مند شوند.

روش دیگری که این بنیاد در پیش گرفته، سفارش دادن مقاله‌های علمی در راستای طرح‌های علمی و تحقیقاتی‌اش است؛ مانند طرح تدوین تاریخ فلسفه که اکنون عده‌ای از فضایی دانشجویان با راهنمایی استادان خود و همکاری‌های بنیاد مشغول به تهیه طرح‌های پژوهشی‌اند. چاپ کتاب‌های فلسفی یا ترجمه‌هایی که به وسیله دانشجویان انجام می‌شود، از سوی موسسه انتشاراتی بنیاد هم کمک مهمی به معرفی فضایی جوان به جامعه علمی و باز کردن راه رشد آن‌ها در آینده به شمار می‌آید که عملاً موثر بوده است.

عمق دادن به فهم مردم از زندگی و شناخت آفرینش و آفریننده و برنامه‌ریزی برای زندگی واقعی غیرحیوانی مردم رویاوارم و به ترویج فلسفه و اخلاق و سلوک حکیمانه(بجای سرگرمی به زندگی حیوانی) بپردازم و نیاز معنوی و روحی و فکری جامعه را برطرف سازم و بحمدالله در این راه قدم گذاشته‌ایم و با توفیق الهی این راه را ادامه خواهیم داد.

تاکنون چند کتاب و رساله را منتشر کرده‌اید؟ آثار خودتان را در این زمینه نیز نام ببرید.

تمام آثار ملاصدرا که انتساب آن‌ها به وی مسلم بوده است، تصحیح انتقادی شده و به چاپ رسیده‌اند. تنها دو نسخه از این آثار هنوز از چاپ خارج نشده است چون مصححان آن به رحمت الهی پیوسته‌اند و مدتی وقت صرف شد تا کار ناقص آن‌ها تکمیل شود. در میان این کتاب‌ها چند عنوان دارای مجلدات متعدد است. به عنوان مثال، کتاب اسفار اربعه ۹مجلد، تفسیر کبیر ملاصدرا هشت مجلد و شرح اصول کافی او پنج مجلد و چند کتاب هم در دو مجلد به چاپ رسیده و مجموعه رساله‌های او تا چهار مجلد رسیده و هنوز بقیه آن‌ها در راه است.

این بنیاد به طور کلی چاپ مقالاتی را که در همایش‌های مختلف برگزار کرده است، خودش برعهده دارد و در نتیجه، مقالات فارسی همایش جهانی سال ۱۳۷۸ در ۱۲ مجلد و مقالات انگلیسی آن در ۱۰ مجلد چاپ شدند. مقالات همایش جهانی سال ۱۳۸۳ در شش مجلد شد و بقیه در یک مجلد یا دو مجلد منتشر شده است.

مجموعه کتبی که در فهرست موجود در دفتر من هست افزون بر یکصد و سی و شش (۱۳۶) عنوان کتاب بوسیله مؤسسه انتشاراتی بنیاد حکمت اسلامی صدرا چاپ و عرضه شده است.

آثار خود من نیز بر دو دسته کلی قابل تقسیم است؛ بخشی در مطالب فلسفی و عرفانی است و معمولاً مقالات یا سخنرانی‌های من را شامل می‌شوند که به طور مستقل به صورت کتاب تألیف شده است. مقالات فلسفی را در مجموعه‌ای به نام «انسان در گذرگاه هستی» چاپ کرده‌اند که چهار مجلد آن در دست است. کتاب «سیر حکمت در ایران و جهان در تاریخ دو هزار سال سیر آن»، کتاب «ملاصدرا – زندگی، شخصیت و مکتب ملاصدرا(جلد اول آن از چاپ خارج شده است)»، کتاب «حکمت متعالیه و ملاصدرا در شرح فهرستی از مبانی فلسفی ملاصدرا»، «زندگی میرداماد و فلسفه ایمانی»، «روح و نفس»، «ملاصدرا و هرنوتوتیک»، «تصحیح المظاهر الالهیه ملاصدرا» و «مقدمه جلد اول اسفار» نیز کتاب‌هایی به قلم هستند که درباره فلسفه نوشته شده‌اند.

کتاب «قرآن و حقایق پیرامون آن» و «فلسفه زن بودن» نیز دو اثر دیگر من است. بعضی از این کتاب‌ها به زبان‌های خارجی هم ترجمه شده‌اند و کتاب‌های دیگری هم مثل «خداشناسی» جزء تألیفات اولیه من محسوب می‌شوند.

همچنین بخشی از تألیفات من در حوزه علم فقه و حقوق است از جمله؛ «علم قاضی، بیمه در حقوق اسلام، حقوق جزای عمومی، حج از نگاه حقوق بین‌الملل، القواعد الفقهیه، اقطاع یا حقوق تقسیم اراضی دولتی، مالکیت عمومی، حقوق زن، علی و صلح جهانی، علم القاضی و مدی جوازہ فی الأحکام.»

تا چه اندازه به این موضوع توجه کرده‌اید که علاوه بر پوشش دادن نیاز صاحب‌نظران و کارشناسان حوزه اندیشه، مکتوباتی را منتشر کنید که نیاز عامه مردم به ویژه دانشجویان علاقه‌مند به حوزه فلسفه را برآورده کند؟

در پاسخ به این سؤال، همیشه من تقسیم معروف فلسفه و حکمت به حکمت نظری و حکمت عملی را یادآور می‌شوم تا مسلم شود که اساساً خود فلسفه به این مهم توجه دارد و علاوه بر بخشی از آن که درباره جهان‌بینی و کشف حقایق عالم می‌پردازد، بخشی را به کاربردی کردن آن و کشاندن فلسفه به اجتماع و عامه مردم اختصاص داده است. اگرچه به اشتباه معروف شده که کار فلسفه تفکر و طرح و حل مسایل فلسفی در

تصحیح انتقادی کتاب‌های علمی از قاعده متحد و کاملی پیروی می‌کرد و نه فارسی‌نویسی شکل ثابتی داشت، چراکه مترجمان برخی به نثر مسجع علاقه داشتند، گاه به پارسی سره نزدیک می‌شدند و گاه الفاظ ناآشنای عربی را زیاد به کار می‌بردند و گاه در سادگی و عرفی و عامیانه بودن جملات زیاده‌روی می‌کردند. در این سمینار قرار شد که روشی میانه و به دور از افراط و تفریط برگزیده شود که هم نثری فاخر باشد و هم قابل فهم عامه مردم فارسی‌زبان. این‌ها کارهای مهم فنی و علمی بودند که برای عرضه کار و کسب نتیجه بهتر صورت گرفتند.

در کنار این اقدامات مقدماتی، چند گونه نشست دیگر هم داشتیم. به عنوان مثال، برای انتخاب حروف چاپ کتاب‌های ملاصدرا چندین جلسه از متخصصان چاپ مشورت گرفته شد. در انتخاب نوع جلد و رنگ‌های مختلف هم برای کتاب‌های ملاصدرا بررسی‌های علمی و ذوقی به کار رفت. در نتیجه، جلد پارچه‌ای با رنگ‌های مختلف(کتاب‌های ملاصدرا به رنگ سبز و کتاب‌های دیگر به رنگ‌های دیگر و همچنین آثار فارسی به رنگ مشکی و آثار انگلیسی به رنگ قرمز) انتخاب شد. همه این دقت‌ها و بررسی‌ها که به وسیله متخصصان فن انجام می‌شد، برای عرضه و رسیدن به نتیجه‌ای بود که بهترین و ماندنی‌ترین باشد. به همین سبب، بسیاری از استادان به ویژه استادان خارجی از نحوه چاپ و تصحیح کتاب‌های ملاصدرا تقدیر می‌کردند و آن را در عالی‌ترین سطح بین‌المللی می‌دانستند.

بنیاد حکمت اسلامی صدرا پس از برگزاری نخستین همایش جهانی ملاصدرا به ثبت رسید و مشغول ادامه فعالیت در بخش‌های مختلف شد. سپس بخشی از کتاب‌های ملاصدرا و مقالات و کتاب‌های مربوط به وی به زبان‌های خارجی(حتی به زبان‌های چینی، کره‌ای، بوسنیایی، پرتغالی و ترکی استانبولی) ترجمه و چاپ و پخش شد.

این بنیاد علاوه بر چاپ سلسله مقالات همایش‌ها و از جمله همایش سالانه که روز اول خرداد (روز ملاصدرا) برگزار می‌شود، کتاب‌های علمی و فلسفی استادان – به ویژه آن‌چه را که مربوط به مکتب ملاصدرا است – چاپ و منتشر می‌کند. یکی از موسسات وابسته به این بنیاد، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا است.

آیا علاقه شخصی شما به اندیشه صدرا بی موجب کاوش در تفکرات و گفتار صدرا شد یا این‌که رسالتی در برابر اندیشه‌های صدرا و نیاز جامعه احساس کردید که به این وادی قدم نهاده‌ید؟

آشنایی من با فلسفه و به ویژه ملاصدرا و مکتب او به بیشتر از نیم قرن می‌رسد و در تمام احوال و اشتغال به مطالعه و تحقیق و نگارش و گاهی تدریس آن می‌پرداختم. در واقع، نگاه من به آن همواره رابطه و نگاهی شخصی همراه با انگیزه و علاقه شخصی بود اما فعالیت در حوزه سیاست و درگیری‌های اجتماعی متناسب با انقلاب اسلامی کشور و ملاحظه نیازهای فرهنگی اجتماعی باعث شد که این‌بار به تعبیر شمارسالتی را در خود احساس کنیم و مکتب ملاصدرا و فلسفه اسلامی را برای کاربردی و اجتماعی شدن به داخل اجتماع ببریم.

برخلاف تصور بعضی افراد، اصولاً فلسفه حقیقی برای کاربرد در جامعه و بهره‌گیری از بینش عقلانی و جهان‌بینی جامع آن برای زندگی بهینه و سعادت مردم است که این سعادت به طور مشترک هم هدف یک دین واقعی و هم هدف یک فلسفه واقعی به شمار می‌آید. به ویژه این‌که در حکمت متعالیه ملاصدرا، عناصر اصلی دین یا نقل با عناصر عقلانی فلسفه ملاصدرا گره خورده‌اند و به همین دلیل گاهی از آن به «حکمت ایمانی» تعبیر می‌شود.

با توجه به ابعاد مختلف و مفید حکمت متعالیه ملاصدرا و نیاز جامعه نوین و انقلابی ایران به رشد فکری و عمق جهان‌بینی و جست‌وجو و راهیابی جاده سعادت به کمک دو بال عقل و شرع، احساس کردم به عنوان انجام یک وظیفه شرعی و عقلی ارزش دارد که به جای صرف وقت در کارهای روبنایی سیاسی و اجتماعی، به امور فکری، تربیتی و اخلاقی و همچنین

* برای رفع این مشکلات اخلاقی چه باید کرد؟

باید محترمانه به آنها تذکر داده شود. باید نسبت به خودسازی مسئولینی که ظرفیت ندارند اقدام شود. کار شود. بین روحانیتی که ظرفیت ندارند و روحانیت خداترس باید تفاوت قائل شویم. اگر یک روحانی به کسی حمله کرد، بانی حمله به بیت مراجع شد، توهین کرد و... باید بگوئیم یک نفر روحانی مرتکب چنین خلافی شده است. به کل روحانیت تعمیم ندهیم. روحانیت کیان اسلام است. الان حدود ۱۱ سال است که به طور زیربنایی در صدد ضربه زدن به روحانیت هستند. این ۸ سال اخیر این حرکت به اوج خود رسیده است. من که این حرف را می‌زنم یک آخوند سیاسی هستم. من سال ۱۳۳۴ شمسی در زندان قزل‌قلعه هم بند و هم زندانی خسرو روزبه بودم. دوره چاپ اسکناس دیده‌ام و می‌توانم اسکناس چاپ بکنم. اول انقلاب در مدرسه عالی شهید مطهری بحثهای آزاد اقتصاد بود. آقای بنی‌صدر بود، شهید آیت‌الله بهشتی بود. مناظره بود. من فریاد زدم که نباید اسکناس جدید چاپ شود. به بهانه اینکه اسکناس‌ها عکس شاه معدوم را دارد می‌خواستند اسکناس جدید چاپ کنند. من نگذاشتم. رفتم به امام خمینی هم گزارش دادم و جلوی این کار را گرفتم. امام نظر من را تأیید کرد و جلوی چاپ اسکناس جدید را گرفت. بنابراین حالا با علم کامل عرض می‌کنم که دستهایی در کار است که روحانیت را تضعیف کنند. دستهایی در کار است که به روحانیت ضربه بزنند. کیان روحانیت باید حفظ شود.

* یعنی نظر شما کسانی که مرتکب خلاف و توهین در میان روحانیت می‌شوند، اقلیت هستند.

اولا اقلیت هستند؛ ثانيا فقط ظاهر را نبینید. آن طلبه یا روحانی که به بیت مراجع حمله می‌کند و یا سخنرانی را برهم می‌زند و یا به بزرگان انقلاب و روحانیت توهین می‌کند بازبچه هستند، بازی خورده هستند. بروید آنهایی را که به واسطه چندین دست اینها را تحریک کرده‌اند، اجیر کرده‌اند را پیدا کنید.

* وظیفه مدیریت حوزه در قبال این تحركات ضد روحانیت اصیل و انقلابی چیست؟

مدیریت حوزه باید طلبه‌ها را دریابند. به طلبه‌ها بها بدهند. حرمت‌ها را حفظ کنند. به درد دل طلبه‌ها گوش بدهند. به نیازهای مادی طلبه‌ها توجه کنند. طلبه با یک عشق و علاقه پشت به دنیا کرده و برای خدا آمده حوزه تا درس بخواند، به اینها باید توجه کند. به اخلاق طلبه‌ها باید توجه بیشتری بکنند. به طلبه‌ها باید تکریم کنیم.

* با توجه به ارتباطات گسترده و مردمی که شما دارید، آیا این تلقی که وجهه روحانیت هم اکنون در جامعه ضربه دیده است را قبول دارید؟

وجهه روحانیت هنوز ضربه ندیده است، ولی زمینه این ضربه وجود دارد. روحانیت در قضیه پشتیبانی از احمدی‌نژاد در معرض ضربه قرار گرفت. روحانیت هم اکنون در معرض ضربه است. روحانیت باید خیلی مراقبت بکند. به مسائل دادگاه‌های ویژه روحانیت باید خیلی توجه شود.

* نقش خود روحانیت در این زمینه را چه مقدار می‌دانید؟

مسئولین از روحانیت خیلی خیلی در این زمینه وظیفه دارند. آنها باید بیش از پیش به این ضرورتها توجه کنند. روحانیت در گذشته غیب نمی‌دانست. به آنها وحی هم نمی‌شد، اما چون اخلاق داشتند، پاک بودند، خداترس بودند به آنها عنایت الهی می‌شد. حالا هم باید با استفاده از اخلاق، مشکلات را حل کنند.

منبع: روزنامه جمهوری اسلامی

ضرورت اخلاق مداری

در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین سید مهدی طباطبایی

* به صورت اساسی خود را مدیون کدام یک از اساتید می‌دانید؟

قبل از هر چیز یک نکته را بگویم. من معلم‌های اخلاق زیاد دیده‌ام. اکثر معلم اخلاق‌ها خودشان اخلاق ندارند. من معتقدم که معلم اخلاق باید مربی باشد و پا به پای شاگرد او را تربیت کند. آقا میرزاهاشم قزوینی یک معلم اخلاقی بود که در ضمن مربی هم بود و شاگردانش را تربیت می‌کرد. فقط درس اخلاق نمی‌داد، تربیت می‌کرد. تاثیر می‌گذاشت. اخلاق غزالی، اخلاق مرحوم نوری، جامع‌السعادات مرحوم نراقی و امثال اینها، اینها همگی درس اخلاق هستند، اما آنچه باید تاثیر بگذارد، رفتارهای معلم اخلاق است. بسیاری از این معلم اخلاق‌ها خوبی‌ها داشته‌اند، اما این خوبی‌ها جامع نبود و به درد جامعه نمی‌خورد و با جامعه نمی‌ساخت. مثلاً گفته می‌شد فلان روحانی نامه مرگ پدرش را نگاه نمی‌کرده! خب، می‌دانید این خواهرها یا برادرها چه غصه‌ای از این کار خورده‌اند؟ جامع نبودند. معلم اخلاق باید جامعیت داشته باشد.

* با توجه به این که جنابعالی حوزه دهه‌های گذشته و فعلی را درک کردید، لطفاً یک مقایسه‌ای بین حوزه گذشته با الان در حوزه اخلاق به عمل بیاورید، پیشرفت کرده یا نه؟

نه خیر، نه خیر، حوزه پیشرفت نکرده است. آن زمان امکان نداشت طلبه‌ای از شدت فقر و فاقه یک قران مال مشکوک و حرام بگیرد و برای یک مقدار بهتر زیستن به کارهای مشکوک دست بزند و اموال مشکوک به دست بیاورد. در آن زمان این حرفها نبود. مثلاً یک وقتی بنده وارد مدرسه حجتیه شدم. آقا سید جواد علم‌الهدی الان زنده است از او بپرسید. از علما هستند. مدرسه حجتیه بود. من از نعمت سحرخیزی برخوردارم. یک برادر هم دارم به نام جعفر او هم سحرخیز است و البته از من خیلی جلوتر است. تمام نماز صبحهایش را جماعت می‌خواند، الان ۵۷ سال است که نماز صبح را در حرم امام (رضاع) می‌خواند مگر مریض یا در سفر باشد. به هر حال من یک شب میهمان بودم در مدرسه حجتیه. سحر بیدار شدم. تمام چراغهای حجره‌های طلبه‌ها روشن بود. همه برای نماز شب و نماز صبح و دعا و راز و نیاز و نیایش بیدار شده بودند. دقیقاً بعد از گذشت ۱۵ سال باز گذرم به مدرسه حجتیه افتاد. اتاق مرحوم سید صادق خرم آبادی بودم، با ایشان کار داشتم. شب رفتم دیدن آقا صادق. کارم را با او در میان گذاشتم. اجازه نداد بروم. گفت همین جا بمان و فردا صبح برو. ماندم. صبح که بیدار شدم برای نماز شب، هیچ چراغی روشن نبود. رفتم نماز خواندم آمدم. باز خبری نبود. تقریباً نزدیک طلوع آفتاب برای نماز بیدار شدند! همان مدرسه. مدرسه دو درب مشهد با فاصله ۱۲ سال همین حالات را دیدم.

* ریشه این افت اخلاقی را در چه میدانید؟

– ریشه‌یابی کرده‌ام. آن زمان باورها قوی بود. الان باورها ضعیف شده است. ما باید از خدا بترسیم. باید بهشت و جهنم را لمس کنیم. یک پیام می‌خواهم بدهم. و ما یَأتِیْهِمْ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا کَانُوا بِهِ یَسْتَهْزِؤْنَ؛ روحانی باید سر به زیر، متواضع، مقاوم و صبور باشد. نسبت به طعنه‌ها، توهین‌ها و مردم‌آزاری‌ها صبر پیشه کند. سربه زیر باشد. کینه و انتقام به دل نگیرد. تذکر بنده به آقایان طلاب و روحانیون این است که از توهین‌های اشخاص نهراسند صبور باشند. به فکر انسان‌سازی باشند. یک نفر را انسان کنند. یک امام خمینی جهانی را به هم ریخت. شما فکر می‌کنید عبا و عمامه امام خمینی جهان را به هم ریخت؟ نه خیر، شخصیت امام خمینی بود که جهان را به هم ریخت و انقلاب کرد. قدرت روحی امام خمینی بالا بود. فکر نکنید من با امام خمینی این اواخر و یا بعد از پیروزی انقلاب اسلامی آشنا شده‌ام. خیر. من از قدیم با امام خمینی آشنا بودم. الان هم خانه امام خمینی در قم روبه روی خانه عمه من است. مرحوم اخوان مرعشی. روزی که آقای خمینی به این خانه

اشاره

حجت‌الاسلام والمسلمین سید مهدی طباطبایی در یک خانواده مذهبی، اصیل و شناخته شده متولد شد. با ورود زود هنگام به حوزه علمیه، از اوان جوانی تحت تعلیم بهترین اساتید اخلاق حوزه مشهد قرار گرفت و پس از مدتی خود به یکی از اساتید برجسته اخلاق مبدل گشت. سالهای متمادی وعظ و خطابه جذاب و تأثیر گذار به ویژه در تهران گواه این مطلب است. طباطبایی که از شاگردان امام خمینی نیز بوده است، از سالهای نخستین نهضت اسلامی مردم ایران به رهبری امام خمینی به این جریان پیوست و همواره همراه صادق انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی بوده است، همکاری با قوه قضاییه و نمایندگی مجلس شورای اسلامی از جمله این موارد است. پایبندی به اصول، خطابه‌های جذاب و شیرین و به ویژه صراحت لهجه در بیان حقایق سیاسی و اجتماعی او را به یک روحانی شناخته شده مبدل کرده است. صفحه حوزه برخی مسائل اخلاقی را با ایشان در میان گذاشته است که ملاحظه می‌فرمایید:

*** با تشکر از حضرتعالی که وقتتان را در اختیار روزنامه قرار دادید، بفرمایید چطور شد که حضرتعالی وارد حوزه شدید؟**

بسم‌الله الرحمن الرحیم. پدرم روحانی و مادرم دختر کشاورز بود. خودم علاقه‌مند بودم پزشکی بشوم. اما پدر و مادرم مخالف بودند. بعد از مدت‌ها کشمکش بر سر اینکه پزشکی بشوم یا نشوم، بالاخره پذیرفتم که به حرف پدر و مادرم گوش کنم و طلبه و روحانی بشوم. من همان زمان وارد طلبگی شدم. قبل از شهریور ۱۳۲۰، طلبه خیلی کم بود. مردم کمتر به روحانی شدن اشتیاق نشان می‌دادند. در نتیجه اساتید ما خیلی خوب بودند. چون طلبه کم بود، اساتید خوب و با فرصت کافی به طلبه‌ها درس می‌دادند. به طلبه توجه بیشتری می‌شد. این از الطاف الهی بود که من در چنین شرایطی به کسوت روحانیت درآیم. البته احسانهای مادرم در رسیدن به توفیق روحانیت موثر بود. مادرم به روحانیت احسان زیادی کرد. اتفاق زیاد می‌کرد. به برکت دعا‌های مادر و پدرم و اساتیدم توانستم در این راه موفق بشوم.

* مهمترین اساتیدتان چه کسانی بودند؟

خدمت آقا شیخ هاشم قزوینی تلمذ می‌کردم. آقاشیخ هاشم قزوینی از خبرگان اساتید بود. پدرم خیلی اصرار داشت که من درس اخلاق بخوانم. به همین دلیل مرا به آقا شیخ هاشم قزوینی سپرد و او برای درس اخلاق من سنگ تمام گذاشت. من یکی از فعال‌ترین شاگردان او بودم. او قدم به قدم اخلاق و سیر و سلوک را به من آموخت. آقا شیخ هاشم قزوینی می‌گفت که برای درس اخلاق شاگرد باید همراه مربی باشد، من همراه او بودم و هر اتفاقی که می‌افتاد درباره آن با تکیه بر آیات قرآن و احادیث به من آموزش و درس اخلاق می‌داد. جالب است که همه آموزه‌های آقا میرزا هاشم قزوینی شرعی بود. به هر حال درس حوزه را از حوزه علمیه مشهد آغاز کردم و از حوزه مشهد به قم آمدم. از قم پس از مدتی به مشهد بازگشتم و تا شروع نهضت امام خمینی در مشهد بودم.

* آن سالهایی که شما به مشهد برگشتید زعامت حوزه مشهد با آیت‌الله میلانی بود؟

بله؛ من تا سطح کفایه را نزد آیت‌الله میلانی خواندم. البته درس آقای بروجردی هم می‌رفتم. از شاگردان امام خمینی بودم. شاگرد فعال و پرکاری بودم. بسیار جوان بودم. گاهی که در کلاس آیت‌الله بروجردی اشکال می‌کردم برخی‌ها با من دعوا می‌کردند که شما با این سن و سال چرا اینقدر اشکال می‌کنی؟ رشد سریع و بالایی در درسهای حوزه داشتم. الطاف الهی شامل من بود.

انتشارات حکمت به تازگی مشغول ترجمه دایره‌المعارف قرآنی است که توسط انتشارات بریل در کشور هلند تدوین شده است. این دایره‌المعارف در پنج جلد تدوین شده است. دایره‌المعارف‌ها، مانند لغت‌نامه‌ها و اطلس‌ها، از جمله «کتاب‌های مرجع» هستند، یعنی کتاب‌هایی که شخص برای کسب اطلاع کما بیش اجمالی در موضوع معین به آنها مراجعه می‌کند دایره‌المعارف‌ها کتاب‌های خواندنی به این معنا نیستند؛ بلکه هدف هر دایره‌المعارف این است که وقتی محقق یا محصل یا خواننده‌ای عادی عنوان خاصی را می‌خواند یا می‌شنود یا در ذهن دارد، و خود را محتاج یا راغب به کسب اطلاع در باب آن می‌بیند، بتواند بدون اتلاف وقت عنوان مورد نظر را در آن دایره‌المعارف به دست آورد و اطلاعاتی در باب آن حاصل کند. تدوین دایره‌المعارف چه ویژگی‌هایی را می‌طلبد؟ نگارش یک دایره‌المعارف برای قرآن نیازمند کدام نگاه و کدام تخصص است؟

ویژگی این دایره‌المعارف هلندی چیست؟

محمدحسین غفاری درباره روند ترجمه این دایره‌المعارف به تهران امروز می‌گوید: این دایره‌المعارف قرآنی توسط کشورهلند تدوین شده اما بسیاری از متخصصان ازسراسردنیا در نگارش این دایره‌المعارف شرکت داشته‌اند. تیم بیست و چند نفره‌ای از اساتید و صاحب نظران داخلی، همچون دکتر صادقی و دکتر مهردادعباسی مشغول ترجمه این دایره‌المعارف هستند. ترجمه این اثر با دقت خاص و زیرنظر اساتید صورت می‌گیرد اما به علت اهمیت ویژه دایره‌المعارف قرآنی، ترجمه‌ها درچهارمرحله مورد ویرایش قرار می‌گیرند. طی مراحل مختلف بنا به مدخلی که وجود دارد؛ به اساتید مختلف ارجاع داده می‌شود. وقتی حدوداً ۱۰۰ صفحه‌ازاین دایره‌المعارف ترجمه شده بود، ما متون را برای اساتید بنام کشور فرستادیم و آنها درباره تمامی مداخل نظر داده و پیشنهادات آنان اعمال شد. این کار اگر چه زمانبر بود اما سعی ما برآن بود که با تمام توان برای کیفیت ورسا بودن ترجمه ورعایت استانداردهای آن تلاش کنیم.

کار دایره‌المعارف را بزرگ در نظرمی‌گیریم

نوشتن دایره‌المعارف برای قرآن کریم، چیزی است که از موسسات پژوهشی مسلمان وشرقی بیشتر انتظار می‌رود. محمد حسین غفاری درباره علل پژوهش‌های وسیع و کابردی از سوی بنیادها و موسسات اینچنینی به تهران امروز می‌گوید: «طولانی شدن و اطناب درپروسه دایره‌المعارف نویسی از مشکلات جدی این موضوع است. متأسفانه ما آنقدر کاررا بزرگ می‌گیریم که برای هر مدخل باید چند دهه‌ای را سپری کنیم. دایره‌المعارف

بزرگ اسلامی‌با وجود کارهای مثبتی که به لحاظ محتوایی انجام داده است، روند کند و آرامی‌دارد. اما درانتشارات حکمت درحال تهیه دایره‌المعارف شیعی هستیم که سعی داریم آن را با رعایت استاندارد دقیق اما سریع و به موقع به مخاطبان عرضه کنیم.»

رعایت استانداردهای دایره‌المعارف نویسی چیست؟

سرعت و رعایت استانداردهای دایره‌المعارف نویسی ازاصول مهم تدوین یک دایره‌المعارف است. نگارش و تدوین یک دایره‌المعارف از متن مقدس دینی نیز ویژگی‌های خاص خودش را می‌طلبد. دکتر عباسی از جمله پژوهشگران واندیشمندانی است که درترجمه این اثر با انتشارات حکمت همکاری می‌کند. دکتر عباسی درباره علل کندی روند پژوهش آثار دینی بخصوص دایره‌المعارف توسط برخی موسسات انجام می‌شود، به تهران امروز می‌گوید: آثار پژوهشی همچون دانشنامه جهان اسلام یا دایره‌المعارف بزرگ اسلامی که همگی این آثار به نوعی مطالعات اسلامی‌را دنبال می‌کنند ما دایره‌المعارف بزرگ قرآن کریم را نیز داریم که درقم درحال تالیف است. ویژگی مهم این دایره‌المعارف این است که فقط مخصوص به قرآن است و به واکاوی مفاهیم قرآنی وموضوعات تخصصی قرانی می‌پردازد. دایره‌المعارف‌های دیگر مانند دانشنامه جهان اسلام یا دایره‌المعارف بزرگ قرآنی تمام مسائل کلی جهان اسلام همچون اسم کشورهای مسلمان و بحث‌های تاریخی و جغرافیایی را دربر می‌گیرد. مهم‌ترین ویژگی این دایره‌المعارف سرعت تدوین وچاپ منظم آن طی پنج سال است وجلد اول آن درسال ۲۰۰۱ چاپ شده وجلد آخر آن در۲۰۰۵ به بازار آمد. این دایره‌المعارف توسط انتشارات بریل که ازناشران با سابقه کشورهلند است، به چاپ رسیده و تیمی‌از سر ویراستاران وپژوهشگران برجسته برچاپ و ویرایش آن نظارت داشته‌اند.

پژوهش اسلامی‌غرب را واقع‌بینانه بررسی کنیم

اظهارنظرهای غیرعلمی‌ازسوی افراد غیر متخصص درباره آثار پژوهشی دینی که از جهان غرب منتشر می‌شود، مطلب تازه‌ای نیست. دکتر مهردادعباسی نگاه دقیق وعلمی‌به پژوهش‌های دینی غرب را چاره ماجرا می‌داند ومعتمد است: «متأسفانه ما به مطالعات اسلامی‌جهان غرب به‌طورعام ومطالعات قرآنی آنان به‌طور خاص، واقع‌بینانه نگاه نمی‌کنیم. این پژوهش‌ها آنچنان که باید درجامعه باتاب داده نمی‌شوند یا باتاب‌ها با یکسری نقدهای غیرعالمانه و موضع‌گیری‌های غیرعلمی، درباره کلیت مطالعات اسلامی‌درغرب همراه است. این سبک نقدها معمولاً ازسوی افرادی عنوان می‌شود که این آثار را از ترجمه‌ها خوانده‌اند و گاهی

مشکلات دایره‌المعارف نویسی در ایران

زهر ا نوردوزی

توانایی خوانش یک متن را به زبان اصلی نیز نداشته‌اند و ادبیات دنیای جدید را نیز نمی‌شناختند به همین سبب با یکسری اتهامات کلی این آثار پژوهشی غرب را رد کردند. ما درتیم مترجمین این دایره‌المعارف سعی کردیم با نگاه دقیق و واقع‌بینانه به این اثر نگاه کنیم و به‌دنبال ارائه یک تصویر علمی‌ازاین پژوهش هستیم. پیش از اینکه ما به نقد مطالعات غربیان بپردازیم، بهتر است به شناخت آثار پژوهشی غرب دست بزنیم. زیرا اگر گام اول را درست برنداریم درگام‌های بعدی نیز دچار مشکل خواهیم شد. ما باید برای ارائه یک تصویر علمی، دوری از دیدگاه‌ای تبیلی یا دفاع گرایانه را مدنظر قرار بدهیم. اگر دایره‌المعارفی درباره اقتصاد یا جامعه شناسی ازسوی غربیان منتشر شود این موضوع چندان مورد تعجب قرار نمی‌گیرد اما مطالعات قرآنی درغرب اندکی برای مسلمانان پرسش برانگیز است.» دکتر عباسی مطالعات ادیان را درغرب با سابقه می‌داند ومی‌گوید: به نظرم نوشتن دایره‌المعارف قرآنی از سوی غربیان چندان تعجب برانگیز نیست زیرا مطالعات ادیان ومطالعات خاورمیانه رشته‌هایی هستند که درغرب همگام با رشته‌های علمی‌دیگرجلو رفته‌اند. دستاوردهای دنیای جدید مانند دانش هرمنوتیک یا زبان شناسی وغیره همگی درخدمت شناخت شرق به کارگرفته شده‌اند که خلاصه آنها درآثاری مانند دایره‌المعارف قرآن‌که ما به ترجمه آن دست زده‌ایم، قابل مشاهده است.

دایره‌المعارف بزرگ اسلامی‌به حرف جیم رسیده است

نگارش دایره‌المعارف درایران چندین دهه به طول می‌انجامد. دکتر مهرداد عباسی درباره علل نگارش دراز مدت دایره‌المعارف‌ها می‌گوید: پروسه نگارش دایره‌المعارف، درکشورما طولانی است. دایره‌المعارف بزرگ اسلامی‌که شانزده یا هفده جلد منتشر شده است، اکنون به حرف جیم رسیده است که ظاهراً این پژوهش بیست‌سال است که درحال انجام است. ما زمانی می‌توانیم دست به تدوین یک دایره‌المعارف بزنیم که قبلاً درباره مدخل‌های آن دست به پژوهش گسترده زده باشیم. وقتی یک مولف می‌خواهد مدخلی را تدوین کند باید ادبیات تحقیقی قوی وعلمی‌درباره آن موضوع پژوهشی تدوین شده باشد تا مولف بتواند گزارشی از این تحقیقات را در مدخل مورد نظر بیاورد. زمانی که مولف شروع به نگارش مدخل می‌کند، ضرورت پایه‌های پژوهشی دقیق احساس می‌شود، اگرچه موتورهای جست وجو گر می‌توانند برای هر واژه معناهای زیادی پیدا کرد اما واقعیت مطلب این است که برای مباحث اساسی مورد نظر، کمبود آثار پژوهشی دقیق وقابل استناد امری واضح است. برخی دایره‌المعارف‌ها که هنوز نیز به پایان نرسیده‌اند، برای

برخی مداخل خود ازدایره‌المعارف اسلامی‌چاپ لایدن استفاده می‌کنند. دایره‌المعارف اسلامی‌چاپ انتشارات بریل درکشور هلند دوچاپ اصلی دارد که یکی حدود هفتاد یا هشتادسال پیش و دیگری حدود پنجاه‌سال پیش نوشته شده و حدوداً پانزده‌سال پیش به چاپ رسید. این کتاب ماحصل بحث‌های غربیان درباره اسلام است که این دایره‌المعارف قرآنی به نوعی فرزند آن محسوب می‌شود. می‌توان گفت ما برای نگارش برخی مداخل، بی‌نیازاز مراجعه به دایره‌المعارف انگلیسی زبان نیستیم. یکی از دلایل این موضوع این است که مولفان آنها معمولاً به چندین زبان دنیا مسلط هستند و می‌توانند از منابع اصیل استفاده کنند. به‌عنوان مثال درمدخل‌های شبه قاره هند در دایره‌المعارف، ما چند نفر مسلط به زبان اردو داریم که مطالعات اسلامی نیز داشته باشند؟ ما باید سعی کنیم رویکردهای ایدئولوژیک که از قبل نتیجه را معلوم می‌دارد درباره مطالعات اسلامی‌به کار نگیریم. جریان استعمار یا جریان‌های تبشیری مسیحیت در غرب نباید با بهانه‌ای باشد که ما یکطرفه و با نگاه غیرعلمی‌به نقد مطالعات دینی درغرب بپردازیم.

فایده علم هرمنوتیک برای مطالعات دینی چیست؟

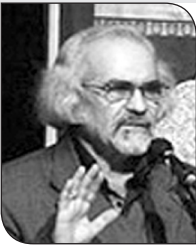
دکتر عباسی درباره فواید علم هرمنوتیک وبیشینه آن درمطالعات دینی به تهران امروز می‌گوید: هرمنوتیک نوعی دانش است که تفسیر متن است این بدان معناست که یک مفسرچگونه می‌تواند یک متن را بفهمد و برای فهم یک متن چه اصولی لازم دارد. درواقع‌با این مفهوم عالمان مسلمان آشنا بودند اما حدود دویست‌سال مبلغان مسیحی که عمدتاً آلمانی نیز بودند درواقع این مفهوم را ایجاد کردند. این بحث اخیراً توسط فیلسوفانی چون گادامردنبال شده و رنگ وبوی فلسفی گرفته است. می‌توان گفت درباب هرمنوتیک آرا و نظرات گوناگون وجود دارد که هرگروهی دیدگاه خودش را دراین باب دارد.

اولین گام پژوهش چیست؟

تدوین دایره‌المعارف در هر حوزه می‌تواند نشانگر بالندگی آن حوزه تخصصی باشد. سرعت ورعایت استانداردهای پژوهشی و داشتن مبانی تحقیقاتی محک، همان سنگ بنای محکمی‌است که هر بنیاد پژوهشی بدان نیازمند است. عدم سرعت در نگارش دایره‌المعارف درزمان طولانی و بیش از ۱۰سال سبب می‌شود که دایره‌المعارف‌ها کارآیی و به روز بودن خود را ازدست بدهند. اگر نیک بنگریم، اطناب وطویل بودن یک پژوهش و گستردگی بیش از حد برای انجام پروسه تحقیقی، به معنای موفقیت و ماندگاری آن نیست و دردراز مدت نمی‌تواند چیزی جز هزینه اضافی واتلاف وقت را برگرده علمی‌کشور، تحمیل کند.

تهران امروز

انتقاد استاد محمدعلی مجاهدی از اشعار آیینی سخیف و مخرب

کرده و دیگر شاهد آن نباشیم.

دبیر کنگره شعر فاطمی تصریح کرد: شهدای هشت سال جنگ تحمیلی نرفته‌اند خون بدهند تا شاهد این لجام گسیختگی در اشعار آیینی باشیم، شهدا جان دادند تا فرهنگ فاطمی در کشور ترویج شده و به صورت اصیل پا بر جا بماند.

مجاهدی خطاب به شعرایی که قصد سرودن شعر برای اهل بیت(ع) دارند، افزود: شعرای آئینی باید حرمت اهل بیت(ع) را نگه داشته و بعد از مسلط شدن بر بایدها و نبایدهایی که در آسیب شناسی شعر آئینی مطرح شده است، قلم بر دست گیرند.

رئیس دبیرخانه دائمی شعر آئینی در پایان به خواندن چند سروده خود در رابطه با حضرت زهرا (س) پرداخت. شعر آئینی به بخشی از فرهنگ جمهوری اسلامی تبدیل شده است

همچنین در این مراسم مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم در سخنانی ضمن تسلیت ایام

شهادت حضرت فاطمه زهرا(س) اظهار داشت: شعر آئینی به بخشی از فرهنگ جمهوری اسلامی تبدیل شده که در آن شعرای آئینی به بیان مفاهیم توحیدی، معنوی و اراده خود به اهل بیت عصمت و طهارت می پردازند.

سید مرتضی اسماعیلی طبای بیان کرد: در حال حاضر جمع زیادی از علاقمندان، به عرصه شعر آئینی روی آورده اند که این مسئولیت بزرگی را برای پیشکسوتان و مسئولان این حوزه به همراه دارد. وی با اشاره به ایجاد دبیرخانه دائمی شعر آئینی ادامه داد: بر آن شدیم تا با ایجاد این دبیرخانه از انتشار و چاپ شعرهایی که متناسب با اهل بیت نیستند جلوگیری کرده و بعد از نظارت جدی بر شعرهای آئینی توسط افراد خیره در این زمینه، اجازه چاپ به آن ها داده شود.

در پایان این مراسم شعرای آئینی حاضر در این کنگره با اعطا لوح یادبودی از استاندار قم و دیگر مسئولان تجلیل شدند.

انتقاد استاد محمدعلی مجاهدی

اسلامی را نشانه گرفته و آبروی جمهوری اسلامی را برده است.

وی ادامه داد: بر آن شدیم تا با ایجاد دبیرخانه دائمی شعر آئینی در قم در راستای جلوگیری از رواج این گونه هرج و مرج ها قدم برداشته و از انتشار و چاپ شعرهای سخیف جلوگیری کنیم.

این شاعر آئینی کشور پس از خواندن چند شعر مخرب و سخیف در این رابطه بیان کرد: صد مجموعه شعر آئینی که طی ۲ سال گذشته به چاپ رسیده است توسط صاحب نظران مورد بررسی قرار گرفت که بیش از ۷۰۰ بیت از آنها با شئونات اسلامی و سیره اهل بیت هیچ سختی نداشت.

وی با بیان اینکه بعضی از این مجموعه‌های شعری به چاپ پنجم و حتی دهم رسیده است، ابراز داشت: اینکه چه دستگاه و ارگانی از این شعرا حمایت و پشتیبانی می‌کند جای تامل دارد و امید است با ایجاد دبیر خانه دائمی شعر آئینی و بررسی شعرهای آئینی قبل از چاپ آن از گسترش این گونه هجمه‌ها جلوگیری

به گزارش مهر، چهارمین کنگره ملی شهر فاطمی با حضور استاندار قم و معاون سیاسی امنیتی وی، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی قم، حجت الاسلام جواد محدثی، سیدمحمد علی مجاهدی پدر شعر آئینی، رئیس دفتر شعر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی از شعرای آئینی در تالار شهید آوینی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم برگزار شد.

در کنگره شعر فاطمی چند شاعر آئینی کشور همچون سیدمحمد علی مجاهدی، پدر شعر آئینی، حمیدرضا برقعہ ای، سید فضل الله مطهری، حامد حجتی، ناصر فیض، فاطمه نوری، علیرضا غزوه، سید احمد علوی، قادر طراوت پور، رئیس دفتر شعر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و حجت الاسلام روشن به خواندن سروده های خود در سوگ حضرت فاطمه زهرا (س) پرداختند.

سید محمد علی مجاهدی، طی سخنانی در این مراسم ضمن انتقاد از انتشار هجمه‌ای از شعرهای آئینی سخیف و مخرب اظهار داشت: طی سه سال گذشته شاهد چاپ و انتشار شعرهایی بودیم که کیان نظام

سیره صاحب عروه مورد توجه حوزه‌های علمیه

آیت الله رضا استادی دبیر شورای عالی حوزه که سخنران اختتامیه این کنگره بود، با اشاره به برخی تالیفات مرحوم سید یزدی اظهار کرد: نخستین کتاب مهم عروه الوثقی است که اصل آن سه جلد است.

وی افزود: تاکنون شرح و حاشیه‌های فراوانی بر عروه نگاشته شده که نخستین آن توسط آیت الله العظمی اراکی بوده و ابتدای کار هم در زمانی حیات مرحوم سید صورت گرفته است. دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه با بیان این که رساله‌ها و آثار علمی فراوانی از مرحوم آیت الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی به جا مانده است گفت: کتاب سوال و جواب مرحوم صاحب عروه از دیگر آثار ارزشمند وی به شمار می‌رود.

وی ادامه داد: در گذشته ۷۰۰ سوال و جواب از صاحب عروه توسط مرحوم کاشف الغطاء به چاپ رسیده بود و ستاد کنگره هم ۷۰۰ مورد دیگر را پس از بررسی‌های فراوانی به آن افزود و اینک کتابی شامل ۱۴۰۰ سوال و جواب ایشان منتشر شده است.

آیت الله استادی با تأکید بر توجه بیشتر به آثار اصولی مرحوم صاحب عروه تصریح کرد: این فقیه بزرگ در مسائل اصولی مطالعات و آثار فراوانی دارد که باید مورد توجه حوزه‌های علمیه قرار گیرند.

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه بیان داشت: حاشیه بر مکاسب مرحوم صاحب عروه هم که به تأیید مقام معظم رهبری و سایر مراجع تقلید رسیده یکی از برترین حاشیه‌ها بر این کتاب است که باید مورد توجه قرار گیرد.

وی با تأکید بر تولید علم توسط حوزه‌های علمیه افزود: مرحوم سید یزدی از جمله افرادی بود که هراسی از بیان سخن نو و تولید مطالب جدید نداشت و سیره او باید مورد توجه حوزه‌های علمیه قرار گیرد.

آیت الله استادی شرایط امروز حوزه را متفاوت با دوره‌های گذشته دانست و تأکید کرد: وظایف و تکالیف حوزه‌های علمیه و روحانیون با گذشته فرق کرده و باید مراقبت بیشتری در خصوص حرکت در مسیر صحیح و برخورد با بیت المال داشته باشیم زیرا نگاه مردم به روحانیون است.

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه، ارتباط معنوی و پیوند روحانی صاحب عروه با خاندان را مورد توجه قرار داد و افزود: صحیفه کاظمیه شامل ۱۷ دعا، رساله‌ای مجزا مشتمل بر ۳۰۰ جمله قصار که شباهت فراوانی به کلمات قصار امیرالمومنین(ع) دارد و نیز مناجات نامه فارسی ایشان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند.

وی از انتشار شش شماره ویژه نامه کنگره بین المللی صاحب عروه خبر داد و گفت: بیش از ۵۰ عنوان مقاله تخصصی در رابطه با ابعاد مختلف شخصیتی مرحوم آیت الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی در این نشریات به چاپ رسیدند.

در این کنگره، حجج اسلام شیخ محمود هندوانی، نماینده مردم عراق در مجلس اعلای اسلامی، حسنعلی علی اکبریان و مختاری و آقای عبدالأمیر کاظم زاهد رئیس دانشکده علوم قرآن دانشگاه کوفه، مقالات خود را پیرامون شخصیت و دیدگاه‌های علمی و اخلاقی آیت‌الله العظمی سید محمد کاظم طباطبایی یزدی ارائه دادند.

همچنین رونمایی از مجموعه آثار صاحب عروه، تمبر یادبود و نرم افزار عروه‌النور حاوی ۴۰۰ اثر پیرامون مرحوم سید یزدی، ارائه مقالات برتر و پخش کلیپ سیره عملی صاحب عروه و مجموعه سخنرانی‌ها و نظرات مراجع تقلید در باره این شخصیت از دیگر برنامه‌های این کنگره بود. جمعی از شخصیت‌های خارجی مانند حجج اسلام عبدالمهدی کربلایی، امام جمعه کربلا، علی الحکیم، مدیر موسسه مطالعات اسلامی لندن، شیخ کاظم عمری رهبر شیعیان عربستان و نیز استادی دانشگاه‌های نجف و کوفه در این همایش حضور داشتند.

گزارشی از کنگره بین‌المللی صاحب عروه

این مرجع تقلید با بیان این که جامعه پویا، باید از خداوند ترس داشته باشد، تصریح کردند: انذار دارای انواع حکیمانه، واعظانه و به نحو احسن است و مرحوم سید یزدی در این روش‌ها موفق بود.

معظم له خاطرنشان کردند: مرحوم آیت الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی فقهی تک بعدی نبود و همه جوانب را در نظر داشت؛ مهم‌ترین میراث انبیاء انذار مردم است که صاحب عروه در هر سه حوزه انذار دارای تخصص بود.

حضرت آیت الله جوادی آملی با اشاره به تأثیرگذاری فقه در جامعه، ابراز داشتند: باید دید فقها تا چه میزان می‌توانند از این نظر وارث انبیا باشند؛ «فقه» را می‌توان رئیس علوم عملیه دانست و نمی‌توان بدون دانستن این علم وارد علوم دیگر شد؛ زیرا اقتصاد، اجتماع، فرهنگ و ... وابسته به فقه هستند.

مفسر برجسته قرآن کریم با تأکید بر این که ریاست همه علوم عملیه بر عهده فقه است که حرام و حلال الهی را مشخص می‌کند، خاطرنشان کردند: سهم مرحوم صاحب عروه در این بخش هم کاملاً روشن است؛ ایشان عمری را در این راه گذراند و علاوه بر این که حوزه نجف و علمای عراق را با تعلیم و تدریس پرورش داد، مقلدان خود را نیز با اعلام فتوا انذار می‌کرد.

ایشان با بیان این که مرحوم صاحب عروه دارای روش فقهی خاصی بود، گفتند: قلمی که عروه را به رشته تحریر درآورده، کاملاً مرزبندی شده و روشن است و نمره قبولی را دریافت کرده است؛ این مرجع تقلید علاوه بر قلم توانا، محتوای وسیعی را هم عرضه کرد و شاگردان زیادی را پرورش داد؛ به طوری که «عروه الوثقی» ایشان توانست جای کتاب شرایع را بگیرد.

حضرت آیت الله جوادی آملی اضافه کردند: مرحوم سید یزدی در تولید علم، روش شیخ انصاری را ادامه داد و در عین حال جواهرالکلام را هم به طور مرتب مطالعه می‌کرد؛ مشابه کارهای صاحب جواهر در آثار علمی آیت الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی دیده می‌شود.

این مرجع تقلید، مرحوم صاحب عروه را سلطان فقه دانسته و افزود: فقه در ابتدا شامل احادیث و روایات بود و مراجع تقلید همین روش را بعدها گسترش دادند و مورد توجه امام عصر(عج) قرار گرفتند؛ مراجعی چون آیت الله سید محمد کاظم طباطبایی از جمله افرادی هستند که عنایات خاصه الهی نصیب آنان شده است.

معظم له یادآور شدند: با استفاده از برخی آرای فقهی مرحوم صاحب عروه می‌توان بسیاری از مشکلات امروز را هم که در خصوص مسائل اقتصادی مطرح هستند، برطرف کرد.

حضرت آیت الله جوادی آملی با بیان این که مرحوم سید یزدی در تتبع علمی دنباله رو صاحب جواهر بوده است، ابراز داشتند: حوزه‌های علمیه به این مرجع بزرگوار بدهکار هستند؛ زیرا بر سفره‌ای ننشسته‌اند که آن فقیه دانشمند آن را گسترانند.

این مرجع تقلید، رمز ماندگاری مرحوم صاحب عروه را مورد توجه قرار داد و افزود: وظیفه حوزه‌های علمیه و روحانیون در مقابل شخصیت‌های بزرگ علمی و فقهی این است که ابتدا به درک صحیحی از اندیشه‌های آنها برسیم و پس از آن آنچه مورد ابتلای علمی

کنگره بین‌المللی آیت الله سید محمدکاظم یزدی صاحب عروه، اواخر اسفند ۹۱؛ با حضور علما و شخصیت‌هایی از جمهوری اسلامی ایران و مهمانان خارجی، در سالن همایش‌های مرکز فقهی ائمه اطهار(ع) قم برگزار شد.

در ابتدای این همایش آیت الله ناصری، نماینده ولی فقیه در استان یزد و رئیس ستاد کنگره در سخنانی ضمن ارائه گزارشی از روند برگزاری این کنگره، اظهار داشت: یاد بزرگان و شخصیت‌های علمی و حوزوی در هر استان علاوه بر این که خدمات آن بزرگواران را معرفی می‌کند، سبب می‌شود نسل‌های آینده با خدمات آنها آشنا شده و آن را به کار گیرند.

آیت الله ناصری تصریح کرد: صاحب عروه فقهی پر تلاش در مسائل علمی به شمار می‌رفت و در مسائل سیاسی هم زهد و تقوای فراوانی داشت و علیه دولت‌های استعماری به پا خاست.

نماینده ولی فقیه یزد با بیان این که مرحوم سید یزدی با درایت فراوانی شرایط اجتماعی را درک و بر اساس آن عمل می‌کرد، ابراز داشت: این مرجع تقلید با اندیشه خاص خود هیچ لغزشی در بحران‌هایی چون مشروطیت نداشت و با عقل و تدبیر به حل مسائل می‌پرداخت.

وی خاطرنشان کرد: کمک به مومنان در همه کشورهای اسلامی اولویت برنامه‌های مرحوم آیت الله سید محمد کاظم یزدی بود؛ اندیشه‌های سیاسی مرحوم صاحب عروه باید با برگزاری کنگره‌هایی در این سطح مورد واکاوی قرار گیرد.

آیت الله ناصری یادآور شد: تعقل، بردباری و صبر مرحوم سید یزدی از جمله ویژگی‌های شخصیتی ایشان بود و موجب ماندگاری آرای فقهی و سیاسی اش تا سال‌ها بعد شد.

وی با اشاره به تشکیل دبیرخانه کنگره در قم، ادامه داد: با تلاش و همت والای آیت الله استادی، دبیرخانه علمی کنگره در قم تشکیل شد و تلاش زیادی برای جمع‌آوری آثار صاحب عروه صورت گرفت.

امام جمعه یزد در پایان با بیان این که دیدارهایی با مراجع معظم تقلید در رابطه با برگزاری این کنگره صورت گرفته است، افزود: همه این بزرگواران تأکید فراوانی بر بازشناسی و بازخوانی آرای علمی و سیاسی صاحب عروه داشتند.

وی همچنین با بیان این که مرحوم حجت الاسلام والمسلمین محمد علی صدوقی، امام جمعه فقید و استاندار یزد بنیانگذاران این کنگره بوده‌اند، گفت: سازمان تبلیغات اسلامی یزد و نیز اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی قم و یزد هم در برگزاری این کنگره همکاری لازم را داشته‌اند.

سپس پیام رهبر معظم انقلاب توسط حجت الاسلام والمسلمین محمدی کلپایگانی رئیس دفتر معظم له قرائت شد، رهبری در این پیام با اشاره به جامعیت شخصیت آیت الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی شخصیت این فقیه بزرگ را از سه جنبه «علمی»، «معنوی» و «آمادگی برای جهاد» برجسته و ممتاز خواندند و بر شناساندن و معرفی جهات مختلف شخصیتی ایشان برای افکار عمومی تأکید کردند.

صاحب عروه سلطان فقه

آنگاه حضرت آیت الله جوادی آملی به سخنرانی پرداخت و با بیان این که مرحوم سید یزدی لیاقت و شایستگی وارث بودن انبیای الهی را یافته بود، اظهار داشتند: پیامبران، مبشر و منذر بودند و مراجع هم همین ویژگی را دارا هستند.

ایشان با اشاره به این که انذار، کاری بس دشوار است و هر کس نمی‌تواند دیگران را از عذاب الهی بترساند، ادامه دادند: مرحوم شیخ مفید می‌فرماید «اگر کسی بخواهد در میان مردم به انذار بپردازد، خود باید خشیت الهی داشته باشد، همان گونه که پیامبر اسلام(ص) هرگاه از دوزخ سخن می‌گفت صورت مبارکشان سرخ می‌شد.»

پیامبر عظیم الشان اسلام، با تعریفی که از ایشان در مباحث اعتقادی وتاریخی داریم، عامل شکل گیری امت اسلامی، ومفسر ومترجم ابعاد وشاکله این امت است.

بنا بر این، دریافت کننده وحی الهی، و رساننده پیام به بشریت ، ونجات دهنده آن از جهل وانحراف و سقوط، و ترسیم کننده مسیر تحول انسان مسلمان، همان پیغمبر خاتم (ص) است.

در این مقاله، به موضوعاتی که در ارتباط با این شخصیت عظیم، و تاثیرات آن بر جامعه، ونحوه تبعیت جامعه از تعلیمات ایشان، و علل مخالفت دیگران با رسالت و تعلیمات رسول الله (ص) وچگونگی تمرکز اعتراضها و انتقادها بر نفس این شخصیت را بررسی کرده وبرداشت خود را تقدیم خواهم نمود.

ویژگی های شخصیت

در تعریف شخصیت پیامبر گرامی اسلام (ص)، از چند راه و روش می‌توان اقدام کرد :

نخستین روش، استناد به تعریفی که قرآن کریم، از ایشان دارند، ودر جابه جای آیات وسوره های آن آمده است.

ما به دلیل وجود صفات وویژگیهای متعدد وخارج از احصاء، تنها به تعدادی از آن صفات می‌پردازیم:

یک: « وما ارسلناک الا رحمةً للعالمین » که بیانگر روشن بعثت پیامبر برای تمامی انسانها، واز بابت لطف وعنايت ورحمت الهی به عالمیان است. این صفت شاخص ؛ در مقابل برخی توصیفهای کتب ادعایی از سایر پیامبران است که از خشونت وتعدی وانحرافهایی والعیاذ بالله از دیگر پیامبران بحکایت می‌کند

دو: « انک لعلی خلق عظیم » علاوه بر اراده رحمت الهی برای عالمیان، از سوی خداوند منان، بر صفت اخلاق والای پیامبر هم تاکید می‌شود. در سلوک وسنت رسول الله، کاربرد این اخلاق را در میان جامعه، در خانواده، در مورد همسر، در مورد فرزندان، در مقابل همسایگان، نسبت به فقرا ونیازمندان، در برابر مخالفان، ودر تربیت پیروان، در تحمل دشمنینها ومقابله باروشهای انسانی تحسین بر انگیز وصدها عنوان دیگر قابل لمس ویاد آوری است

سه: « قل انما انا بشر مثلكم » در اینگونه آیات، منظور خلع صفت دریافت وحی نیست ؛ بلکه تاکید بر اینکه این صفت، موجب امتیاز گیری وفصل فروشی نمی شود، واربطا با همه انسانها را راحت تر می‌نماید. در واقع، با این آیه کریمه، نفی صفت « فرشته بودن » را می‌نماید. وبر ضرورت جریان امور زندگی بر اساس روابط عادی انسانی وسادگی گفتگو با آن « خیر البشر » است. نه از تجملات وحصارهای پادشاهان خبری هست، ونه از ادعای چیزی بیشتر از آنچه قرآن کریم آورده است.

چهار: « ولو کنت فضاغیظ القلب لانفضوا من حولک » در میان رهبران، آنهم در جوامعی که حاکمیت را با زور وغلظت در رفتار تعریف می‌شود، ودر آن دوران سران قبایل وحتی حاکمان کشورها، ایجاد رعب ووحشت میان جامعه را مناسبت‌ترین روش تسلط بر انسانها تلقی می‌شد، ودر جوامع بعدی هم، از نظریه وتوصیه پردازان مانند « ماکیاویلی » می‌خوانیم که به « امیر » ان به حفظ تصویر « خشن » از امیر در جامعه توصیه می‌کنند، ودر جوامع کنونی نیز، استفاده از « قدرت فائقه » در سرکوب مخالفان وایجاد ترس ووحشت، یکی از روشهای موثر در حفظ « قدرت » تلقی می‌شود، ودر حد اقل، ایجاد « ابهام وابهام » در ذهن مردم، لازمه ادامه قدرت وسلطه دانسته می‌شود ؛ در چنین فضاهایی، خداوند حنان، از پیامبر خود، صفت « خشونت وتندی » را نفی می‌کند.گویی آنرا برای هدایت انسانها، خطرناک می‌داند.

پنج :« فأفغ عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الامر ، فإذا عزمت فتوکل علی الله » در این آیه شریفه، چندین رویه ورفتار را به پیامبر گرامی دستور وتعلیم می‌دهد، که در ساختن یک جامعه انسانی با هویت وشخصیت عزتمند به کار آید. به کار بردن عفو وگذشت، تا مرحله تازه ای آغاز گردد، وبا طلب مغفرت برای آن جامعه، تهیه فضای معنوی لازم حاصل آید، وبا مشورت کردن، روحیه همفکری وتفاهم واجماع سازی در جامعه شکل می‌گیرد، واز بروز

استبداد در آینده اجتماع جلوگیری می‌شود.

شش: « یتلوا علیکم آیاتنا ویزکیکم ویعلمکم الکتاب والحکمة » این ویژه گی وصفات عالیه، ضرورت اهتمام وبلکه اساس قراردادن تعلیم وتزکیه، به عنوان نقش ووظیفه بزرگ رسول الله (ص) را می‌رساند. به عبارتی دیگر، پایه مورد نظر وحی الهی، همان تعلیم وتزکیه است، یعنی انسان سازی در عالیت‌رین شکل خود، و نه ساختن افراد جنگجو یا سلطه گر، آنگونه که در سایر جوامع دیده می‌شود.

هفت: « ادع الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة الحسنة » راه وروش گفتگو با دیگران، اجبار وزور گویی، یا جادو کردن وایجاد توهم وتخیل، نیست، بلکه، حکمت وانتخاب بهترین رویه ها است. هرگز مذاکره وگفتگو با دیگران، از روش مغالطه یا تحقیر ویا دروغگویی نیست . همه این روشها، با روش « موعظه حسنه » ناسازگار است.

هشت: « أمن الرسول بما أنزل الیه من ربه والمومنون کل آمن بالله وملائکته .کتبه ورسله ؛لا نفرق بین احد من رسله » این صفت وتعلیم الهی در خصوص پذیرش انبیاء وکتب الهی پیشین است، وعلامت روشنی از عدم خود محوری، و « مبدأ تاریخ دانستن خود » است.

ماهیت رسالتهای الهی، یکی است، مبدأ آنها هم یکی است . تعلیم دادن جامعه به این مفهوم، مایه تفاهم جهانی را باعث می‌شود، واحترام گذاشتن به زحمات ونقش انبیاء بزرگ الهی است.

هشت: « ولله العزة ولرسوله وللمومنین »

عزت وکرامت ،صفتی است که خداوند متعال آنرا برای ذات اقدس خودوبرای پیامبر گرامی وبرای مومنین قابل شده است.یعنی اینگونه نیست که عزت، برای مردم مومن منظور نشده باشد این رسول الله است که حلقه واسط عزت وافراد نباید عزت خود را دست کم بگیرند این یک شان الهی است در آیه دیگری، آمده است « عزیز علیه ما عنتم » ای مومنان، سختیهایی که می‌کشید، بر پیغمبر نیز سخت است واز ناراحتی شما، رسول الله نیز ناراحت می‌شود

نه:« ویضع عنهم اصرهم والاغلال الی کانت علیهم » پیامبر خاتم، غل وزنجیرهایی که بر مردم تحمیل شده بود، از پای وروح وجان آنها، بر می‌دارد، وآزادشان می‌کند . این خصوصیتی است که انسانها مصلح بزرگ، برای رهایی انسانها، بر عهده می‌گیرند . پیامبر، هم خرافات وعقاید فاسد را می‌زداید، وهم مقررات وقواعد خلاف انسانیت انسان را برطرف می‌سازد

ده : « وان حکمت فاحکم بینهم بالقسط ان الله یحب المقسطین »حکمیت میان مردم، توسط پیامبران، سابقه دارد، ورسول خاتم نیز این وظیفه را بر عهده داشتند حکومت به قسط، مختص حکومت میان مومنین ومسلمین، نیست. وحتی نسبت به دشمنانی که خرده حسابی هم با آنها داشته باشیم، باید ملاک عدل وقسط اجرا شود . در آیه کریمه آمده است « ولا یجرمنکم شنان قوم علی الاتعدلو، اعدلو هم اقرب للتلقی »

آیه های ذکر شده، و ده ها آیه وروایت، ابعادی از شخصیت خاتم الانبیاء ترسیم می‌کند، که هیچ انسان سلیم النفسی، نمی تواند احساسی غیر از تعظیم وتکریم نسبت به ایشان داشته باشد .

نحوه تعامل جامعه انسانی با این شخصیت:

در دوران پیامبر (ص)، مشرکان وكفار، نسبت به شخصیت پیامبر گرامی، تعرض زیادی داشته اند. عده ای آنرا خلاف سنن موروثی دانستند، واز اینکه آنها را نسبت به بتها ورسوم جاهلی باز می‌داشت، معترض بودند.

برخی دیگر، نگران جایگاه وموقعیت حاکمیتی خود بودند. گروهی، تهمت جادوگری می‌دادند، جماعتی صفت جنون می‌دادند، اغلب کفار، مانع از شنیدن سخنانش می‌شدند ، اراذل ولوابش را به جانش می‌انداختند، وحتی از آزار واذیت وتوهین، رویگردان نبودند

آیه مبارکه قرآن، چنین توصیف می‌کند : « کلما جائهم رسول بما لا تهوی انفسهم فریقا کذبوا وفریقا تقتلون » واین همان حالت تکراری بنی اسرائیل نسبت به پیامبرانشان بوده است.

« واذا قیل لهم تعالوا الی ما أنزل الله والی الرسول، قالوا

حسبنا ما وجدنا علیه آبائنا »

« وشاقوا الرسول من بعد ماتبین لهم الهدی »

« قل ابالله وآياته ورسوله کنتم تستهزئون »

« ان الذین یحادون الله ورسوله اولئک فی الاذلین »

« قال یا قوم لیس بی ضلالة ولكنی رسول من رب

العالمین »

« قال یا قوم لیس بی سفاهة ولكنی رسول من رب العالمین »

« حتی یقول الرسول والذین آمنوا معه متی نصر الله » سپس، خداوند لطیف می‌فرماید « یا ایها الرسول لا یحزنک الذین یسارعون فی الکفر »

از این مجموعه، این نتیجه را می‌گیریم که موضوع تکدیب واهانت وحتی آزار پیامبر (ص) مسبوق به سابقه است . وحتی پیامبران گذشته نیز گرفتار افراد وگروههای مخالف بوده اند. علل اصلی مخالفتها، به چند مطلب بر می‌گردد:

نگرانی از ترک آداب ورسوم گذشتهگان

ترس از بروز قدرت جدید وفقدان مکانت وجایگاه موجود،

از دست دادن امتیازهای اقتصادی ومالی حاصل از وضع موجود است ،

علماء ومحققان غیر مسلمان

در میان دانشمندان غیر مسلمان، آثار زیادی پیرامون شخصیت پیامبر عظیم الشان، منتشر کرده اند، که عده ای از آنها، به تکریم وتعریف پرداخته اند، وگروهی دیگر از ایشان، نفی رابطه وحی الهی نموده اند ؛ جمعی هم سعی کرده اند تا به زعم خود، تناقضاتی وشبهاتی را سرهم بندی نمایند

مستشرقان غربی، که عده ای از آنها را یهودیان متعصب تشکیل می‌داده اند، کتابهای متعددی در این خصوص نوشته اند، ومی توان گفت که در فرهنگ غربی، حالتی از حساسیت منفی بوجود آورده اند.

همین حالت، در کتابهای درسی مدارس غربی در مورد اسلام، ویپیغمبر (ص) نیز وجود دارد.

شبهات وانتقاده‌ها، به دو صورت بوده است : تعدادی نسبت به آیات قرآن وروایات انتقاد می‌کردند ؛

گروه دیگری، بیشتر به شخصیت پیغمبر واهل بیت وپیروان ایشان تعرض می‌نمودند.

جمع اول، میان دانشجویان ودانش پژوهان تاثیر گذاری داشته اند ؛

اما جمع دوم، گستره بیشتری از قشرهای جوامع غربی را تحت تاثیر قرار می‌داده اند و به یک « فرهنگ عمومی تبدیل می‌ساختند.

البته، انسانها ی بزرگی از مورخان غربی، اعجاب وتعظیم خود را نسبت به شخصیت محمد ابن عبد الله، صلی الله علیه وآله وسلم، پنهان نکرده اند، مانند « توبینی » وخانم « شمیل » ، اما این افراد نتوانستند به جریان اصلی تبدیل شوند.

جریانهای اخیرى هم که به راه افتاده است، چه رمان «آیات شیطانی » وچه کاریکاتورهای منتشره در نروژ، وچه فیلم اخیری که از سوی یک تهیه کننده مسیحی – یهودی تهیه وبر روی شبکه های اجتماعی نهاده شده است ؛ از فاز جدید تعرضها در بعد عمومی و برای تحریک احساسات عمومی (هم مسلمانان وهم پیروان سایر ادیان) حکایت می‌کند.

اگر دو دهه به عقب برگردیم، وبه کتاب مشهور « درگیری یا جنگ تمدن‌ها » نگاهی بیاندازیم، از یک « نظریه پردازی » برای این درگیریها، توسط نظریه پردازان غربی، مطلع می‌شویم .

در این کتاب، از انواع چالشها ودرگیریها، سخن به میان می‌آید، اما بر « درگیری میان فرهنگها وتمدن‌ها » تاکید شده ؛ وآنرا آخرین وبالاترین نوع درگیری تلقی می‌کند.

نقش تک قطبی شدن در افزایش درگیریها
در جریان فروپاشی شوروی، غرب، وبویژه امریکا، فرصت را مغتنم شمرده تا سایر رقیبا را از صحنه جهانی، خارج نماید. چنین تصوراتی، در اعلام اینکه پایان جهان، یا « پایان تاریخ » از آن غرب ودموکراسی لیبرال آن است، آنگونه که « فوکویاما » در کتاب خود، ترسیم می‌کرد.

برای از صحنه خارج شدن رقیبا، همانهایی که، هانتگنتون

شخصیت رسول خاتم (ص) نماد هویت امت اسلامی

دکتر صباح زنگنه

تعریف کرده است، یعنی اسلام وکونفوشیوس، به انواع ترفندها باید متوسل شد. یکی از این ترفندها، افزایش حساسیت مردم مغرب زمین نسبت به اسلام ومسلمانان است، چیزی که به نام « اسلام هراسی » شناخته می‌شود. وبرای تضعیف روحیه مسلمانان، می‌بایستی به « قله » نمادهای اسلام به انحاء مختلف حمله کرد. ودر بالاترین

قله ها، شخصیت پیغمبر (ص) قرار دارد.

البته، از انصاف نباید گذشت، که همه سیاستمداران جهان، با این طرز فکر، موافق نبوده اند.

آقای رومان هرزوگ، رئیس جمهور اسبق جمهوری فدرال آلمان، نه تنها مخالف این جریان بوده است، بلکه در مناطق وکشورهای مختلف به ایراد سخنرانی می‌پرداخته ومبانی آن تفکرات را نقض می‌کرده است . ایشان در کتابی تحت عنوان « آشتی تمدن‌ها » به خوبی از عهده اینگونه مطالب بر آمده است.در این کتاب، به مشترکات فرهنگ اسلامی وغربی اشاره ها دارد، وبه مسئولیتهای کشورها در رسیدن به تمدنی مشترک تحلیله‌ها ارائه کرده است.

نقش مسلمانان در فضای کنونی

تردید نباید کرد، که مسلمانان، اعم از سران کشورها، علماء وتشکله‌ها وجریانهای گوناگون، در دامن زدن به فضای ابهام آلود شکل گیری هویت جدید جوامع اسلامی، نقش بزرگی داشته اند.

تضارب اراده ها، در خصوص رسیدن به یک « هویت مشترک » اسلامی، از سوی حاکمان، نقش اساسی داشته است. هر حاکمی، برای خود، وجامعه تحت حاکمیت خود، یک تعریفی از هویت دارد، وهرگونه « تکامل » و« غناى » فرهنگی با سایر جوامع مسلمان، را مردود می‌داند ؛ اما در همین حال، دروازه های تعاطی فرهنگی با « سایرین » با حد اعلای تسامح .گذشت، باز نگه داشته است، در حدی که اغلب جوامع اسلامی، از حد اقل توان در بیان ونوشتار به زبان محلی خود، عاجز مانده است !!

علماء اغلب به درگیریهای به اصطلاح « مذهبی » وطاقیف ای سرگرم شده، واز خلاقیت وابتکار، عقب مانده اند، بلکه وحتی از درک صحیح جریانهای القائی، ناتوان شده اند.

جریانها واحزاب اسلامی ومذهبی، در تلاش برای « کسب قدرت » یا ثروت، مسابقه گذاشته، واز هیچ « مدارایی » با حاکمان کشوری ؛ منطقه ای یا جهانی، ابا ندارند، گویی تسامح با جریانهای سلطه جهانی، از سوی پیامبر (ص) توصیه شده است!!

تصویری که از اسلام ورسول گرامی، توسط جریانهای تند وافراطی تکفیری، ارائه شده است، خود عامل بزرگی در دیگر گونه نشان دادن اسلام وپیامبر نقش داشته اند.

فقدان مراکز مطالعاتی وتحقیقاتی، با درک صحیح ازتحولات جهانی، عامل دیگری است از انعدام تاثیر گذاری مثبت بر معرفی صحیح چهره اسلام وپیامبر در سطح جهان. القای مفاهیم خشن، وعدم توجه به زندگی پر از لطف ورحمت ومهربانی رسول الله (ص)، به تراکم فهم اشتباه، کمک کرده است.

چه باید کرد؟

با یک مروری بر آنچه گذشت، می‌توان به سرنخهایی از راه کارهای ضروری « بازشناسی هویت اسلامی » با محور قراردادن شخصیت پیامبر اکرم (ص)، دست یازید.

نخست: راه اندازی مطالعات تاریخی، اجتماعی وروانشناسی تناسب با اهداف مورد نظر، برای دستیابی به نتایج علمی، گرچه مغایر با چارچوبهای ذهنی قبلی، دوم: اهتمام به عناصر هنری وفرهنگی موثر در معرفی صحیح تاریخ اسلام وپیامبر (ص)

سوم: گریز از ارائه تصویر خشن ومخدوش از چهرهپیامبر واتباع ایشان ،

چهارم : مراوده علمی با مراکز اکادمیک ونظریه پردازان وتدوین کنندگان کتب درسی کشورهای غربی

پنجم : پرهیز از ادامه ویا توسعه اختلافهای فرقه ای ومذهبی در محافل غیر علمی ومتعصبانه

ششم : متوقف کردن حمایتهای افراد جاهل وساده از جریانهای افراطی وتفرقه افکن

*** برگرفته از مقالات ارائه شده در بیست و ششمین کنفرانس بین المللی وحدت**

درگذشت علامه فضل خسارتی بزرگ برای امت اسلامی است

به مناسبت درگذشت آیت الله شیخ عبدالهادی الفضلی» از علمای برجسته و تقریب گرای عربستان، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در بیانیه ای با تسلیت این ضایعه، آن را خسارتی بزرگ برای امت اسلامی توصیف کرد.

در این پیام آمده است:

بسم الله الرحمن الرحيم

«وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»

با نهایت حزن و اندوه، خبر رحلت مرد علم و جهاد، سید منیر و محراب و یکی از منادیان تقریب، نویسنده و اندیشمند بزرگ اسلامی علامه آیت الله شیخ عبدالهادی الفضلی(ره) که با خدمات شایان خود به دین مبین اسلام و امت اسلامی شناخته می شود و زندگانی مبارک خویش را با اخلاص برای تعالی کلمه حق، وحدت و تقریب بین مذاهب اسلامی گذراند، دریافت گردید.

خسارتی بزرگ به امت اسلامی با رحلت این عالم جلیل، مجاهد کبیر، اندیشمند مبدع و وحدت گرای صادق و مربی مخلص وارد شد.

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی فقدان این عالم راحل را تسلیت گفته و به این مناسبت دردناک، مراتب عزای خود را به همه علمای امت، دوستداران، شاگردان و خانواده وی ابلاغ می دارد؛ از خداوند متعال خواستاریم که این عالم فقید را مشمول رحمت واسعه خود گرداند و در بهشت خود سکنی گزیند و به نزدیکان وی صبر و بردباری عنایت فرماید و **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ**

آیت الله اراکی شهادت علامه البوطی را تسلیت گفت

آیت الله «محسن اراکی» دبیر کل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در پی شهادت علامه مجاهد الشیخ دکتر محمد سعید البوطی رئیس اتحادیه علمای سرزمین شام بیانیه ای منتشر کرد.

متن این بیانیه به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم

(مَنْ الْمُؤْمِنِينَ رَجَالَ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا)

با حزن و اندوه خبر شهادت عالم بزرگ و اندیشمند اسلامی علامه مجاهد الشیخ دکتر «محمد سعید البوطی» رئیس اتحادیه علمای سرزمین شام را دریافت کردیم شخصیتی که همواره به خدمات ارزشمند خود به دین مبین اسلام و امت اسلامی و کشور برادر و دوست سوریه معروف و شناخته شده است. ایشان تمام زندگانی مبارک خود را برای دعوت به سوی خداوند متعال و وحدت امت و تقریب بین مذاهب اسلامی صرف کرده است لذا این خبر تأسف بار آثار بسیار ناگواری بر ما گذاشت.

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی این جنایت غیر انسانی را که از سوی گروههای تروریستی مزدور به وقوع پیوست را محکوم نموده و به امت اسلامی و ریاست جمهوری، دولت و ملت کشور برادر سوریه تسلیت گفته و از خداوند متعال می خواهد روح آن فقید مغفور را غریق رحمت خود گرداند و او را در جنت خویش ساکن نماید و نیز به وابستگان این شهید صبر و اجر عنایت فرماید. **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ**

محسن اراکی

دبیر کل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

آیت الله تسخیری در مراسم بزرگداشت علامه فضل:

علامه فضل ستون جنبش جهادی در عربستان بود

همچنین تأکید کرد: علامه فضل ستون جنبش جهادی در منطقه شرقی عربستان سعودی بود و همه علما و طلاب علوم اسلامی برای بهره بردن از اندیشه های والای این عالم بزرگوار به ایشان مراجعه می کردند.

آیت الله تسخیری در پایان ضمن دعا برای روح پرفروش این علامه بزرگوار، از طلاب حوزه های علمیه و علمای دین اسلام که می خواهند

روش کمال را در پیش بگیرند خواست تا به علامه مرحوم، شیخ فضلی تاسی کنند.

علامه عبدالهادی فضل در سال ۱۳۵۴ هـ.ق (۱۳۱۴ هـ.ش) در خانواده ای علمی در شهر بصره عراق متولد شد. او یکی از اندیشمندان عربستانی ساکن شهر دمام بود. اولین استاد علامه فضل، پدرش آیت الله میرزا «محسن فضل» از علمای بصره بود. شیخ عبدالهادی در سنین کودکی قرآن کریم را حفظ کرد و از همان زمان تحصیل علوم دینی را آغاز نمود. صرف، نحو، منطق و بلاغت را نزد پدرش آموخت و سپس در سال ۱۳۶۸ هجری قمری در حالی که تنها ۱۴ سال سن داشت، برای ادامه تحصیل به نجف سفر کرد.

او به قدری در تحصیل علم کوشا بود که در سن ۲۰ سالگی، محقق بزرگ «آغا بزرگ طهرانی» صاحب کتاب «الزریعه»، او را مورد تحسین قرار داده و وی را جوانی با کمالات زیاد معرفی کرده است.

وی سال ها در درس خارج اساتیدی همچون حضرت آیت الله سید ابوالقاسم خوئی، آیت الله شیخ محمد طاهر آل راضی، آیت الله سید محمدتقی حکیم، آیت الله شیخ محمدرضا مظفر و آیت الله شهید سید محمدباقر صدر حضور یافت و تحصیلات دانشگاهی خود را همزمان در دانشگاه های نجف و بغداد پی گرفت.

شیخ عبدالهادی مدرک لیسانس خود را در رشته

آیت الله اراکی تأکید کرد:

ایجاد جنگ های طائفه ای مرحله جدید جنگ با اسلام

وی افزود: در سیره ائمه اطهار (ع) آنچه وجود دارد همین ایجاد وحدت است، حضرت علی (ع) در دوران خلافت خلفاء به گونه ای عمل کردند که همه جامعه اسلامی را به یک چشم نگاه می کردند و با همه جامعه اسلامی ارتباط داشتند. امام صادق(ع) در زمان خودش جلسات درس داشت که همه در آن حضور داشتند و خیلی از شاگردان وی از اهل سنت بودند و تعداد شاگردان اهل سنت امام صادق(ع) بیشتر از تعداد شاگردان تشیع وی بود .

دبیر کل مجمع جهانی تقریب با بیان اینکه مجمع جهانی تقریب به دنبال احیای سنت ائمه اطهار است افزود: ما می خواهیم به همان روش ائمه عمل کنیم، به گونه ای که جامعه اسلامی علیرغم اختلاف نظر در مسائل فقهی همانند یک بافت عمل کند و اگر چنین شود در مقابل دشمن هماهنگ عمل می کند و نسبت به خطرات از خارج

مشاور عالی مقام معظم رهبری در امور جهان اسلام، با اشاره به فضائل علامه دکتر عبدالهادی فضل گفت: علامه فضل ستون جنبش جهادی در منطقه شرقی عربستان سعودی بود و همه علما و طلاب علوم اسلامی برای بهره بردن از اندیشه های والای این عالم بزرگوار به ایشان مراجعه می کردند.

به گزارش خبرگزاری تقریب، آیت الله «محمد علی تسخیری» رئیس شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی و مشاور عالی مقام معظم رهبری در امور جهان اسلام، روز پنجشنبه ۲۲ فروردین در مراسم یادبود علامه فقید، دکتر عبدالهادی فضل، از علمای برجسته عربستان سعودی، خاطرنشان کرد: علامه فضل یک دانشمند و دایرة المعارف متحرک و یک فقیه فرهیخته بود که زندگی خود را وقف علم و دانش کرد و میان اندیشه اصیل و روش انسان شناختی معاصر ارتباط برقرار کرد. وی روش حوزوی و دانشگاهی را با یکدیگر ممزوج کرد تا روشی جدید در تربیت طلاب بدست آورد و نتایج علمی آن را به حوزه های علمیه تقدیم نماید.

آیت الله تسخیری در میان جمع کثیری از علما و اندیشمندان در مدرسه حجازی های قم، افزود: علامه فقید، شیخ فضل ادیب برجسته ای بود که توانست به اندیشه اهل بیت علیهم السلام دست یابد و فضائل ایشان را در آثار گرانبهای علمی و ادبی خود منعکس نموده و حضور کارآمدی در مراکز علمی و دانشگاهی داشته باشد. او در بسیاری از دانشگاههای جهان اسلام از جمله دانشگاه فقه نجف اشرف، دانشگاه عبدالعزیز عربستان سعودی و دانشکده علوم اسلامی لندن حضور فعالی داشت.

وی با اشاره به آثار و تألیفات این علامه فقید خاطرنشان کرد: شیخ فضل تألیفات بسیاری دارد که اکنون مرجع علمی برای محققان و پژوهشگران است و بسیاری از طلاب و محققان حوزوی و دانشگاهی به آثار ایشان مراجعه می کنند.

مشاور عالی مقام معظم رهبری در امور جهان اسلام،

دبیر کل مجمع جهانی تقریب تأکید کرد: مرحله جدید جنگ با اسلام بر اساس ایجاد جنگ های طائفه ای و ضد تقریبی بنا نهاده شده است.

به گزارش خبرگزاری تقریب (تنا)، آیت الله «محسن اراکی» دبیر کل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در دیدار با معاونین و کارکنان مجمع جهانی تقریب ضمن تبریک سال نو، ایام فاطمیه را نیز تسلیت گفت و افزود: جایگاه حضرت فاطمه زهرا(س) در ساختار جامعه اسلامی جایگاه ویژه ای است.

آیت الله اراکی در بخش دیگری از سخنانش اظهار داشت : ما وقتی مسئله تقریب را نه به عنوان هدف سیاسی و نه برای دستیابی به یک مقصد دنیوی بلکه به عنوان رسالتی بزرگ که بر عهده ما نهاده شده دنبال می کنیم، همان رسالتی است که امیر المومنین علی (ع) و ائمه اطهار (ع) آن را به خوبی به سرانجام رساندند.

تقدیر رییس جبهه العمل مقاوم لبنان از فعالیتهای وحدت آفرین مجمع

رییس جبهه العمل مقاوم لبنان از فعالیتهای وحدت آفرین مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی تقدیر کرد و نسبت به برانگیختن اختلافات مذهبی که در راستای منافع امریکا و رژیم صهیونیستی است، هشدار داد.

شیخ «زهیر جعید» در گفتگو با (تنا)، با اشاره به تحولات پیش آمده پس از پیروزی جریان مقاومت در منطقه بر رژیم صهیونیستی خصوصا جنگ ۲۲ و ۲۳ روزه، اظهار داشت: شکست های متعدد، صهیونیستها را، خصوصا در سالهای اخیر، سرافکنده کرده لذا توطئه های این رژیم در مسیر اختلاف افکنی بین مسلمانان و ایجاد جنگ داخلی در کشورهای اسلامی، قرار گرفته

است. وی اظهار داشت: صهیونیستها و استعمارگران برای دخالت و نفوذ در کشورهای اسلامی بر طبل تفرقه می کوبند و با مطرح کردن مسائل اختلافی که منجر به درگیری بین پیروان مذاهب اسلامی می شود، قصد تسلط بر مسلمانان را دارند.

شیخ زهیر جعید با اشاره به نفوذ گسترده صهیونیستی در رسانه های جهان، نسبت به بهره گیری از رسانه ها از جمله شبکه های ماهواره ای برای پیشبرد این هدف هشدار داد. این اندیشمند اهل سنت لبنان در ادامه تاکید کرد: ما مسلمانان اشتراکات بسیاری داریم که می توانیم با

تمسک به همین اشتراکات جامعه اسلامی قدرتمندی را شکل دهیم و با توطئه های دشمنان مقابله کنیم.

وی در بخش دیگری از این گفتگو با تقدیر از مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی برای فعالیتهای مناسب برای انسجام و یکپارچگی بین مسلمانان، بیان داشت: این مجمع با گردهمایی رهبران دینی اسلامی نقش عمده ای در کمرنگ کردن اختلافات ایفا می کند.

رییس جبهه العمل مقاوم لبنان در ادامه از مراکز و موسسات اسلامی در کشورهای جهان خواست تا با بهره گیری از تجربیات مجمع تقریب در راستای وحدت گرای بین مسلمانان گام بردارند.

از جهان اسلام موضعی واحد اتخاذ خواهد کرد . وی افزود: سال گذشته ما شاهد اوج حملات ضد تقریبی در داخل و خارج جهان اسلام بودیم زیرا مرحله جدید جنگ با اسلام بر اساس ایجاد جنگ های طائفه ای و ضد تقریبی بنا نهاده شده است، از اندونزی گرفته تا امریکای جنوبی می بینیم که توسط دشمنان اسلام آتش اختلاف فرقه ای شعله ور شده است این جریان ضد تقریبی در سال گذشته به اوج خود رسید اما اکنون در حال فروکش کردن است.

آیت الله اراکی ابراز امیدواری کرد در سال جاری یک جهش عملی در زمینه تقریب مذاهب اسلامی داشته باشیم. وی در پایان با اشاره به برنامه های مجمع جهانی تقریب در سال جدید گفت: در ماه مبارک رمضان امسال هفته قرآنی توسط مجمع جهانی تقریب برپا می شود زیرا قرآن کریم محور وحدت جهان اسلام است.

نشریه مرکز بررسی‌های اسلامی
دوهفته‌نامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی
 صاحب امتیاز و مدیرمسئول: **سیدهادی خسروشاهی**
 سردبیر: **سید محمود خسروشاهی**

دفتر مرکزی: قم / خیابان شهدا (مفاتیح) / نبش ممتاز
 تلفکس: ۷۷۴۱۴۲۳ صندوق پستی: ۱۳۶ چاپ: ولیعصر

پست الکترونیکی: besatonline@gmail.com

انتشار کتاب خاطرات مستند

استاد خسروشاهی درباره نشریات مخفی حوزه علمیه قم

کتاب «خاطرات مستند استاد خسروشاهی درباره نشریات مخفی حوزه علمیه قم» از سوی انتشارات کلبه شروق منتشر شد.

این کتاب از یک مقدمه، تاریخ پیدایش نشریه بعثت، خاطراتی درباره نشریه انتقام، درباره اعلامیه‌های فضلا و طلاب یا اسناد نهضت اسلامی ایران، اعلامیه‌های مخفی و ضمایم تشکیل شده است. این کتاب خاطرات استاد درباره نشریات و اعلامیه‌هایی است که پس از آغاز مبارزه روحانیت و مردم، علیه رژیم پهلوی به طور مخفی از سوی فضلا و یا طلاب حوزه علمیه منتشر می‌گردید.

بخش اول و دوم، مربوط به دو نشریه ماهیانه مخفی «بعثت» (با همکاری آقایان اکبر هاشمی رفسنجانی، سید هادی خسروشاهی، علی حجتی کرمانی و سید محمود دعایی) و «انتقام» (استاد محمدتقی مصباح یزدی) است که در آن شرایط بحرانی و خفقان استبداد پهلوی منتشر می‌گردید.

فصل سوم، درباره چگونگی تهیه، تنظیم، تکثیر اعلامیه‌های فضلا و طلاب حوزه علمیه قم می‌باشد که مجموعه‌ای از آنها به عنوان اسناد نهضت اسلامی ایران - اخیراً از سوی مرکز اسناد انقلاب اسلامی در چهار جلد - منتشر شده‌اند و بقیه مجلدات آن به زودی منتشر خواهد شد. بخش چهارم، درباره چند اعلامیه و نشریه است که پس از توقف انتشار مرتب بعثت و انتقام، در مناسبت‌های مختلف، توسط استاد خسروشاهی، تهیه و تنظیم و تکثیر منتشر شده‌اند که با توجه به شرایط خاص آن زمان، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. فصل پایانی، شامل سه اعلامیه، از سه «طلبه جوان» حوزه علمیه قم است که پیش از آغاز مبارزه فراگیر و نهضت اسلامی ایران، به عنوان نوعی مبارزه منفی علیه ارگان نظام شاهنشاهی و پیام هشدار با امضای رسمی، منتشر شده‌اند. بررسی این اسناد و توجه به زمان و مکان صدور آنها می‌تواند در ارزیابی و چگونگی مبارزه روحانیت و طلاب، با همکاری و پشتیبانی مردم ایران، روشنگر باشند: سه اعلامیه افشاگرانه درباره شهادت آیت الله سعیدی، توطئه سازمان اوقاف، دفاع از حقوق اعراب مسلمان - به ویژه فلسطینیان - پس از تجاوز امپریالیسم غرب همراه یادی صهیونیستی آن، که در پایگاه نظامی خود، به نام «اسرائیل» متمرکز شده‌اند، تکثیر و توزیع شده‌اند.

اعلامیه «نابود یاد اسرائیل» که به دنبال آغاز جنگ ۱۹۶۷م علیه اعراب مسلمان و سکوت اغلب محافل مذهبی در ایران و در دورانی که اغلب اداره کنندگان نشریه «بعثت و انتقام» زندانی، تبعید و یا فراری بودند، توسط خود استاد نوشته شده و با زحمت زیاد تکثیر گردیده که بازتاب وسیعی در حوزه‌های علمیه و محافل مبارزه‌ای داشت.

چاپ اول کتاب در ۱۹۲ صفحه، قطع رقی، تیراژ ۱۰۰۰ نسخه و قیمت ۳۵۰۰ تومان روانه بازار کتاب و اندیشه شده است. برای تهیه این کتاب می‌توان به فروشگاه کلبه شروق قم (۷۷۴۱۴۲۳-۷۳۶۴۳۴) مراجعه کرد.

مطالعه زندگی صحابه پیامبر (ص) سبکی از زندگی به ما ارائه می‌دهد

در ادامه این مراسم دکتر قشقایی رئیس پژوهشکده باقرالعلوم (ع) نیز طی سخنانی به ارائه گزارشی از روند تدوین این دایره المعارف پرداخت و گفت: در سال پیامبر اعظم (ص) طرحی در پژوهشکده در دستور کار قرار گرفت که پس از بررسی‌های صورت گرفته با کتاب ۵ جلدی مرحوم عالمی دامغانی با عنوان «پیامبر و یاران» برخورد کردیم که این کتاب در شروع کار بسیار راهگشا بود.

وی تأکید کرد: دو ویژگی که این دایره المعارف دارد، در ابتدا مورد نظر ما نبود اما در حین کار این مسئله شکل گرفت. یکی اینکه تاریخ صحابه و سیره منطبق با معارف شیعی نوشته شد و دوم آنکه این مجموعه در عین اینکه مستند و علمی- پژوهشی است جنبه تبلیغی - ترویجی نیز دارد که این ویژگیها اهمیت کار را در دو چندان کرده است. این کتاب با نگاهی که به روایات شیعی داشته به عنوان یک منبع مستند تاریخی می‌تواند برای جهان اسلام مورد توجه باشد.

قشقایی در ادامه به تبیین رویکرد اصلی پژوهشکده باقرالعلوم (ع) پرداخت و گفت: رویکردی که حدود سه سال است بدان متمایل هستیم این است که هدف اصلی خود را از بحث توسعه فرهنگ دینی بر روی تبلیغ آوریم. درست است که هدف کلان سازمان تبلیغات اسلامی همین موضوع است اما ما باید با پشتیبانی علمی - پژوهشی از این هدف حمایت کنیم که تولید محتوایی، شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات، خنثی سازی تبلیغات مخالفان و تبیین موضوعات راهبردی از مهمترین اقدامات ما در این زمینه به شمار می‌رود.

وی در ادامه به موضوع راهبردی پژوهشکده اشاره کرد و گفت: یکی از این موضوعات راهبردی شناسایی

حجت الاسلام خاموشی در مراسم رونمایی از مجموعه هفت جلدی دایره‌المعارف صحابه پیامبر اعظم (ص) تأکید کرد: مطالعه زندگی صحابه گرامی پیامبر (ص) مدلی از سبک زندگی به ما ارائه می‌دهد.

به گزارش مهر، حجت الاسلام والمسلمین سید مهدی خاموشی رئیس سازمان تبلیغات اسلامی در مراسم رونمایی از مجموعه هفت جلدی دایره المعارف صحابه پیامبر اعظم (ص) که در پژوهشکده باقرالعلوم برگزار شد گفت: پیامبر گرامی اسلام (ص) به عنوان آخرین پیامبر و رساننده وحی منزل، و قرآن به عنوان اعجاز حضرت مهمربین الگوی هدایت بشری هستند و ضرورت داشت که محققان و جامعه علمی ما تحقیقاتی جامع برای زندگی فردی، اجتماعی، سیاسی و محیط پیرامون حضرت و افق‌هایی که وجود مقدس ایشان برای جامعه بشری ترسیم کرده بودند را تبیین کنند.

وی افزود: ما معتقدیم آنچه را که پیامبر گرامی (ص) به جامعه بشری می‌دهد بشر مأمور به دریافت آن است و آنچه نهی می‌فرماید، بشر مأمور پرهیز از آن موارد است. در اعتقادات ما پیامبر گرامی اسلام جامع جمیع تمام وحی است که بر انبیاء سابق شده است و نسبت دین او با ادیان سابق تکمیلی و حتی نسخ برخی از فرامین ادیان دیگر است.

حجت الاسلام خاموشی با اشاره به آیات قرآن تصریح کرد: در نگاه فقهی ما سخن پیامبر چه قرآن باشد چه سخن و رفتار خود ایشان، برای ما حجیت دارد که آن را سیره یا روش عملی می‌گوییم. حتی تقریر وجود پیامبر را نیز حجت می‌دانیم. تقریر یعنی رفتاری که در حضور پیامبر (ص) انجام گرفته و ایشان آن را رد نکردند. بر این اساس نقل روایات از پیامبر کاری بود که باید انجام می‌شد و خوشبختانه کتب فریقین مملو از این روایات است. رئیس سازمان تبلیغات اسلامی گفت: کاری که پژوهشکده باقرالعلوم (ع) چند سال پیش انجام داد نیازمند تکمیل بود که همان بحث صحابه پیامبر اکرم (ص) می‌باشد و این طرح در دستور کار قرار گرفت و نتیجه آن دایره المعارف ۷ جلدی صحابه پیامبر اعظم (ص) شد. در واقع مطالعه زندگی صحابه گرامی پیامبر یک مدل سبک زندگی را به ما ارائه می‌دهد.

معرفی کتاب زندگی و مبارزات آیت‌الله مشکینی

بود، به‌عنوان معلم اخلاق هم شهرت یافته که در مبارزات سیاسی علیه حکومت پهلوی پیشگام و پیشقدم بود. وی در جریان فعالیت‌های خود در قم، به‌ویژه حضور در جمع یازده نفری علمای پیشگام اصلاح حوزه‌ی علمیه‌ی قم، مورد پیگرد و دستگیری ساواک قرار گرفت و مدت‌ها در

شهرهای مختلف کشور چون کرمان، گلپایگان و کاشمر در تبعید به‌سر برد.

با پیروزی انقلاب اسلامی فعالیت‌های آیت‌الله مشکینی در جایگاه ریاست مجلس خبرگان رهبری متمرکز گردید و تا آخرین لحظات عمر پربرتکشان از مدافعان سرسخت نظام مقدس جمهوری اسلامی و ولایت فقیه بودند.

معرفی کتاب انقلاب اسلامی در شهری (جلد اول)

داشته که متأسفانه مغفول واقع شده است. وجود حرم مطهر حضرت عبدالعظیم (ع) و برخی ویژگی‌های دیگر موجب شده‌است تا این منطقه همواره از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی مورد توجه فعالان سیاسی قرار گیرد.

در تحقیق حاضر سعی شده است با اسناد و مدارک برجای مانده از ساواک، شهرداری، ادارات دولتی و... و بهره‌گیری از تاریخ شفاهی فعالیت‌هایی که به نوعی مرتبط با اهالی و منطقه‌ی شهری بوده است از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی مورد بررسی و تحقیق قرار گیرد.

تألیف: حسین کاوشی سیدآبادی
 ناشر: مرکز اسناد انقلاب اسلامی
 قیمت: ۲۱۵,۰۰۰ ریال

معرفی کتاب: شهری در تاریخ معاصر ایران در سایه‌ی رشد سریع تهران، کمتر مورد توجه تاریخ نگاران قرار گرفته است. گرچه بسیاری از وقایع شهری در پیوستگی با تهران قابل مطالعه و بررسی

است، اما منطقه‌ای که همواره هویت مستقل خود را حتی در ساختار تهران نیز حفظ کرده است، می‌تواند موضوع مستقلی برای تحقیق محسوب شود. شهری در جریان انقلاب اسلامی فعالیت‌های تأثیرگذاری

مناطق تبلیغی و راهبردهای تبلیغی است. در مرحله اول «اطلس فرهنگی مناطق اهل سنت» در حال تدوین است که بر اساس روایات شیوه‌های تبلیغی در مناطق اهل سنت در حال نگارش است. در حوزه محتوای تبلیغ نیز به دنبال این هستیم که تمام نیاز یک مبلغ را برآورده کنیم که سایت «واعظون» با همین هدف چند سالی است که فعالیت خود را آغاز کرده است.

آیت الله محمدهادی یوسفی غروی مسئول تدوین دایره المعارف صحابه پیامبر اعظم (ص) نیز طی سخنانی در این مراسم با سپاس از تلاش هفت ساله محققان در تدوین این دایره المعارف گفت: یکی از زمینه‌های دفاع از تشیع نوشتن درباره صحابه است چون شیعه عمدتاً درباره ائمه قلم فرسایی کرده است لذا برخی دیگر از مسلمانانی که به جای پیروی از اهل بیت (ع)، پیروی از صحابه را دنبال کردند بر شیعه خرده گرفتند که شیعه تنها به اهل بیت (ع) اهتمام دارد و هیچ توجهی به صحابه نداشته است. بنابراین کار تدوین دایره المعارف صحابه پیامبر اعظم (ص) زمینه‌ای برای روشنگری درباره این سخنان است.

این محقق و پژوهشگر علوم دینی به دلایل انتخاب ۳۰۰ صحابه از ۱۰ هزار صحابه پیامبر در مجموعه دایره المعارف صحابه پیامبر اعظم (ص) اشاره کرد و گفت: در این کتاب کسانی گزینش شده‌اند که حرفی برای گفتن داشته باشند و در منابع چیزی برای عرضه و الگوگیری داشته باشند و قصد امثال این کتاب‌ها جنبه عمومی آن است یعنی از این مجموعه نه تنها طلاب و مبلغین بلکه عموم مردم می‌توانند بهره‌مند شوند.

آیت الله یوسفی غروی در پایان به توضیح صلوات ذکر شده بر روی جلد کتاب اشاره کرد و گفت: بر اساس روایات منقول از شیعه و سنی، پیامبر و ائمه تأکید داشتند لفظ «آل» در صلوات بر پیامبر (ص) ذکر شود و هیچ اثری از ائمه نمی‌بینیم که تأکید بر لفظ «وسلم» داشته باشد و این از غیر عرف ائمه اضافه شده است.

در پایان این مراسم، با حضور حجت الاسلام سید مهدی خاموشی از دست اندرکاران گردآوری دایره المعارف صحابه پیامبر اعظم (ص) با اعطا هدایایی تقدیر شد و از این مجموعه ۷ جلدی رونمایی گردید.

حضور بوستان کتاب با ۱۵۰۰ اثر در نمایشگاه بین‌المللی کتاب

به گزارش روابط عمومی انتشارات بوستان کتاب، کارشناس بازاریابی و ارتباط با مراکز علمی بوستان کتاب درباره تعداد عناوین کتاب‌های قابل عرضه موسسه بوستان کتاب در بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب گفت: امسال بوستان کتاب آثار خود را در سه غرفه بزرگسال، دانشگاهی و کودک و نوجوان عرضه می‌کند و حدود ۱۵۰۰ اثر در غرفه‌های بوستان کتاب عرضه خواهد شد؛ از این تعداد ۸۰۰ عنوان در غرفه بزرگسال و عمومی، ۴۰۰ عنوان در غرفه کتب دانشگاهی و ۳۰۰ عنوان نیز در غرفه کودک عرضه خواهد شد.

مهدی محدثی تصریح کرد: موسسه بوستان کتاب در نمایشگاه سال گذشته در مجموع ۱۳۰۰ عنوان کتاب عرضه کرده بود که این تعداد در سال جاری و در بیست و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به ۱۵۰۰ عنوان افزایش یافته است.

وی در خصوص تخفیف آثار بوستان کتاب گفت: آثار موسسه در بخش بزرگسال، دانشگاهی و کودک و نوجوان با تخفیف ۲۰ تا ۲۵ درصد عرضه خواهد شد و همچنین بن کتاب و کارت‌های اعتباری خرید کتاب نیز پذیرفته می‌شود.

وی بیان داشت: برای عرضه محصولات و منشورات این موسسه در نمایشگاه امسال، حدود ۱۸ متر مربع فضا در بخش کودک و نوجوان، ۲۰۰ متر مربع در بخش بزرگسال و ۲۴ متر مربع نیز برای غرفه کتب دانشگاهی درخواست کرده‌ایم که به نظر می‌رسد برای عرضه تعداد عناوین یاد شده مناسب باشد.

وی همچنین در خصوص فعالیت انتشاراتی موسسه بوستان کتاب در سال گذشته تصریح کرد: این موسسه در سال گذشته در مجموع ۳۵۳ عنوان کتاب چاپ و منتشر کرده که از این تعداد ۷۸ عنوان چاپ اول بوده و برای نخستین بار منتشر شده و ۲۷۵ عنوان نیز بازچاپ بوده است، کتاب‌های این موسسه در ۱۶ موضوع اصلی و ۶۵ موضوع فرعی منتشر می‌شود.